

Eserine Kıymet Biçilemeyen Sanatkâr

ÖĞRETMEN

içindekiler

EDİTÖR	3
MAARİFİMİZDE MUALLİM	4
BULUTLUYDU GÖZLERİ	7
PEYGAMBERİMİZİN (s.a.s) KULLANDIĞI 40 ÖĞRETME METODU	8
ÖĞRETMENİM! İNCE BİR SİTEMİMDİR	10
MEDENİYETLERİN MİMARLARI ÖĞRETMENLER	12
SIYAH / BEYAZ	14
ÖĞRETMEN ÜZERİNE	16
ERTELENEN İLMİ DUYARLILIK	18
RUH DÜNYAMIZIN MİMARLARI ÖĞRETMENLER	20
MUALLİMLER RUHLARIN VELİSİDİR	21
ÖĞRETMENLER NELERE DİKKAT ETMELİ?	22
ÖĞRETMENDEN ANNESİNE MEKTUP	24
MEVLANA GÖNÜLLÜ ÖĞRETMENLER	26
BİLGİ, MARİFET VE HOŞGÖRÜ ÖĞRETMENİ	28
İSA ARES'LER ÖĞRETMENLERİNİ BEKLİYOR	30
GERÇEK ÖĞRETMEN	32
ÖĞRETMENLİK SABIR İSTER	34
ÖĞRETMENLİK SEVGİ VE ŞEFKAT İSTER	35
MİLLÎ MEKTEBİN DÖRT DUVARI	36
REHBER ÖĞRETMENİN EN BELİRGİN ÖZELLİKLERİ	38
BİR BAŞARI ÖYKÜSÜ	40
ÖĞRETMENİM	42
BİR GÜN YETMEZ ÖĞRETMENİM	43
ÖĞRETMEN BİR ŞARKIDIR	44
ÖĞRETMENİN RUH YAPISINI OLUŞTURAN KARAKTERLER	46
ÖĞRENME VE ÖĞRETME ÜZERİNE ALLAH RESÜLÜ (s.a.s) DİYOR Kİ	48
EĞİTİMİN MUHATABI İNSANDIR	50
ÖĞRETMEN ÜZERİNE ALTIN SÖZLER	52
CEHALET ÇIKMAZI	54
ÖĞRETMEN UYUMLUDUR	56
BİLİM ADAMINA SAYGIDA OSMANLI ÖRNEĞİ	58
OKUL, DERSLER VE ÖĞRETMEN	60
PEYGAMBER EFENDİMİZİN (s.a.s) ÖĞRETİCİLİĞİ	62
ÖĞRETMEN KIBIRLI OLUR MU?	64

Saygıdeğer Okuyucularımız!

Bu çalışmamızda her birerimizin ellerinde yoğrulduğu yüce varlıklardan bahsedeceğiz.

Öğretmen...

Okul denen esrarengiz laboratuvarın büyüleyici ustadı,
Elinde, madenlerin som altına dönüşebildiği başyüce,
Hayatla benliğimiz arasındaki köprü,
Erdemin taşıyıcısı,
Ruh yapımızın sanatkârı,
Ruh dünyamızın mimarı,
Sevgi bahçivani,
Mevlana gönüllü insan,
Hoşgörü ve diyalogun taşıyıcısı,
Eğitim davasının yapıcı ve en esaslı unsuru,
Gözyaşları, aydınlık geleceğe bengisu olan fedakar varlık,
Yeri doldurulmaz öğretici,
Eserine kıymet biçilemeyen varlık,
Kendini tüketerek etrafını aydınlatan kandil,
Ebediyete hükmeden insan,
Tahammülü seven idealci,
Her an muhtaç olduğumuz doktor,
Realitenin ve idealin ustası,
Dünyanın en büyük sorumluluğuna sahip insan,
Öğretmen...

Bunlar, onun değerini anlatma adına söylenen ifadelerden sadece bir demet...

Bu ifadeleri çoğaltmak pekala mümkün. Zira öğretmenin, fert ve millet hayatında o kadar önemli bir rolü bulunmaktadır ki, medeniyetleri kuranların da yıkanların da onlar olduğu düşünüldüğünde, onların, bu sözlerden daha ihtişamlı sözlerle anılmaya en hak varlıklar olduğu bir hakikat olarak teslim edilecektir.

Unutmamalı ki, "tâlim (öğretim) başka, terbiye (eğitim) başkadır. İnsanların çoğu muallim olabilir ama, mürebbî olabilen çok azdır."

Bu çalışma ile, hayatı ellerinde yoğuran öğretmenlerin, kendi değerlerini ve ne büyük bir güce sahip olduklarını bir kez daha hatırlatmalarını sağlayabilirsek kendimizi bahtiyar sayacağız.

YAYIN YÖNETMENİ
Dr. Faruk VURAL

YAYIN EDİTÖRÜ
Ali BUDAK

GÖRSEL YÖNETMEN
Engin ÇİFTÇİ

GRAFİK TASARIM
İhsan DEMİRHAN

TASHİH
Ahmet ÖZDEMİR

FOTOĞRAFLAR
CİHAN / H. Ömer CAMCI

YAYIN VE İLETİŞİM ADRESİ
Emniyet Mah. Huzur Sk. No: 5 P.K. 72
Üsküdar- İSTANBUL
Tel: 0-216 318 10 00 Faks: 0-216 422 41 40

BASILDIĞI YER
Çağlayan A.Ş.
Sarıç Yolu No: 7 35410
Gaziemir - İZMİR
Tel: 0232 252 20 97/98

BASIM TARİHİ
Kasım 2005

İNTERNET ADRESİ
www.rehber yayinlari.com
alibudak@rehber yayinlari.com

BU ÇALIŞMA REHBER YAYINLARININ
KÜLTÜR HİZMETİDİR

MAARİFİMİZDE MUALLİM

M

uallim, doğumdan ölüme kadar, bütün bir hayat boyu, hayatı şekillendiren Kudsi üstaddir. Milletine, kader programında rehberlik yapıp, ahlâk ve karakterini yücelten ve ona ebediyet şuurunu aşıl原因an, melek soluklarının mihraklaştığı bu üstün varlığa denk yeryüzünde ikinci bir yaratık gösterilemez.

Muallimin, ferd üzerinde te'siri, anne, baba ve cemiyetin te'sirinden kat kat üstündür. Aslında, anneyi de, babayı da, hatta cemiyeti de yoğun odur. Onun elinin, içine girmediği her hamur tatsız ve tuzsuz sayılır.

O, Allah'ın insanları yükseltip, alçaltmasında kullandığı bir el ve bir dildir. Evet, muallimini bulmuş bedevî bir topluluk, melekler kadar ulvîleşir ve cemaat hâlinde muallimlik payesine yükselir.

Ve yine iyi bir muallim sayesinde Makedonya, cihanın büyük Fâtihlerinden birine sahip olur. Anadolu, iyi muallimler sayesinde umran devrine erer. Çağlarla oynayan Fâtih; büyük disiplin ve nizam insanı Yavuz ve daha yüzlerce, böyle güzide birer üstad elinden çıkmış nâdide çıraklardı...

Muallimin elinde madenler saflaşır, som altına ve pırl pırl gümüşe dönüşür. O esrarlı elde en ham ve en değersiz şeyler, paha biçilmez elmaslar hâline gelir. Hiçbir fabrika onun kadar seri ve onun kadar sistematik olarak iş göremez. Karşısına aldığı yüzlerce insana, bir anda bütün duygu tayflarını intikal ettirmek ve onların varlıkları içinde ikinci bir varlık hâline gelmek, muallimden başka kimseye müyesser olmamıştır.

O, sırlar âleminin aşılmaz şâhikalarından sızıp sızıp bize gelen manaların tercümanı ve varlık âlemindeki sezilmez infiâllerin sesi ve sözüdür. Onun sayesinde insan bulutlar gibi yükselir ve rahmet olarak yere iner.

Gökler ötesi âlemlerin en emini bir üstad ve bu üstadın getireceği haberlere bağrını açan yüce ruh ise, en büyük bir muallimdi. Muallimlik vazifesinde, ferdin de cemiyetin de medyun olduğu bir muallim... Bugün doğru olarak ne biliyorsak ve ne biliniyorsa hepsi ondan; gerisi kıl u kâlden ibaret...

Muallim, gâh filozof, gâh zâhid, gâh derviş hâlinde zuhur etmiş ve yaşadığı zamana damgasını vurmuştur. Ne var ki herkesin “gerçek”den istifadesi nisbetinde, her muallimin görünümü de başka başka olmuştur: İlk devirlerin hikmet âşıkları nebilere aid nağmeleri tekrar ediyorlardı. Or-

Daha sonra ise, topyekün teknik vasıtaları -teleskoptan mikroskoba kadar- nebülozlara tırmanan merdivenler ve partiküllere sarkıtılan x şuâları hâline getirip, herşeyi madde ile izaha kalkışan materyalizmin banal görüşlü muallimleri gelir. Bu devirde, insanı yüceltme adına birşey yapılmadığı için, muallimden bahsetmek de oldukça zordur. Ancak, bu alabildiğine katı ve karanlık dönem de uzun sürmemiş, arkadan bir yeni tecessüs ve tefahhüs² dönemi başlamıştır.

İnsanlığa karşı büyük cürümler işlemiş bir avuç sergerdandan sonra, yakın geçmişini kuşkuyla karşılayan ve yeniden sebep ve neticeleri kurcalama lüzumunu duyan bu dönemin irfan ordusu, hürmet duyduğumuz muallimlik müessesesini bize iade edecek gibidir. Toplumun yüreğini hoplatacak, himmetini bileyecek; zihinlere aydınlık ve kalblere kuvvet kazandıracak muallimliği...

Öğretmenin, kişi üzerinde etkisi, anne, baba ve cemiyetin te’sirinden kat kat üstündür. Aslında, anneyi de, babayı da, hatta cemiyeti de yoğuran odur. Onun elinin, içine girmedığı her hamur tatsız ve tuzsuz sayılır.

taçağın “skolastik” mürşid ve muallimleri, ilâhilerine “pozitivizm” nağmesini de ilave ettiler. Aynı devirde, doğunun muallimleri ise, ellerindeki esrarlı menşurla, insanı keşf ve onu kendine ulaştırma gayreti içinde idiler..

Rönesans’dan sonra, herşeyle beraber muallim de değişti. Artık o, körü körüne eşyâ ve hâdiselere dalan, elindeki küçük tezgâhından çarşıdaki atölyesine kadar, herşeyiyle hakk-ı temettu¹ peşinde koşan, keşif ve icad tutkunu toy bir âşıkdı. Bu dönemde kitleler üzerinde hükmedenler, hiçbir zaman muallim olmadılar. Evet, bu devirde kitleler aşırı telkin ve teşhirlerle aldatılarak, belli istikametlere sevk edildiler; fakat hiçbir zaman muallim görmediler. Aslında, bu “yeniden doğuşun” zifaf gecesinde, kalb çoktan mefistoya kapatılmıştı.

Evet, bu muallimlik sayesinde talebenin ötelere ötesiyle münasebete geçmesi temin edilecek ve o yüce âlemlerden gelen mesajlarla, talebe, şahsî idrakinin kat kat üstünde ilhamlara mazhar olacaktır. Aslında “Mutlak”la temasa geçmeye yaramayan ilimle ne yüce terkiblere varılabilir ne de eşyânın yüzüne aydınlık getirilebilir. Böyle bir ilim, çok defa varlıkdaki esrarı inkâr ettiren bir ilhad veya kalbleri tereddütlere boğan bir şüphencilige götürür. Talebesini bu hâle getiren üstad ise, o da ya bir mülhid veya bir septistdir; ama katiyen ve asla bir muallim değildir.

Onun içindir ki, öteden beri en duru, en doğru dersi; hiç aldanmaz ve aldatmaz olan, güzide nebililer topluluğu temsil etmişlerdir. Herkese açık ve her yaşta müdâvimleri bulunan nebililer mektebi, bütün bir hayatı içine alır ve bütün bir hayat

boyu da devam eder. Her yer bu mektebin sınıfları ve her ferd de bu irfan ocağının ya muallimi veya talihli bir talebesi olmuştur.

Devlet, bu mektebin “başyüceleri”nin ders verip, ders gördüğü bir akademidir. Her ferde açık bu âli mektepte, devlet ruh ve şuuruna vâkıf en büyük devlet adamları yetişir. Muallimleşen bu devletin, ne Eflatun’un, filozoflarla idare ettirdiği devlete, ne de Budin’in, tamamen aksi görüşteki devlet stiline benzer tarafı yoktur. Bu, nev’i şahsına mahsus bir devlettir. Ve bu devletin en başta gelen vasfı da devlet ricalinin çıraklıktan “Bâbü’s-saâde” ağalığına kadar, yükselişin her mer-

gidip dayanacaktır.!

Bu sıradandır ki, Yahudi, ruh köküne ondan daha yakın bir alternatif zuhur edeceği âna kadar, Mescid-i Aksa ile beraber, komşuları üzerinde de hâkim bir güç olarak devam edecektir. Bu hâkimiyet, sûrî dahi olsa onun havraya dönmesinde aranmalıdır. Prensibleri aşınmış olmasına rağmen havraya dönmesinde... Kilise de, düne kadar üzerinden atamadığı “Ortaçağ” zihniyetinden sıyrılarak St. Ogüst’lerin arkasında yeni bir bakışa ulaşacak gibidir.!

Kendi muallim ve üstadlarını bulup, yeniden inşa dönemine geçecek olan bizim insanımızın derle-

Muallimin elinde madenler saflaşır, som altına ve pırl pırl gümüşe dönüşür.
○ esrarlı elde en ham ve en değersiz şeyler, paha biçilmez elmaslar hâline gelir.
Hiçbir fabrika onun kadar seri ve onun kadar sistematik olarak iş göremez.

halesinde, hayat ve hâdiselerden dolgun not ala ala, o seviyeye gelmiş olmalarıdır. Yoksa, belli kademelerden geçmeden ve her girizgâhda kâinatla bir kere bütünleşmeden, idareye talib olmak, “acemioğlanlık” seviyesinde iken, “başku-mandanlık”a gönül koymak gibi garip ve gülünç olacaktır ki, böyle bir durum millet adına en büyük talihsizliktir.

Brahman yüce duygularıyla tilmizlerinin gönlünde ebedileşen bir muallimdi. Buda Nirvana’ya giden çetin yolda, temiz duygularıyla örnek ayrı bir muallimdi. Konfiçyus ahlâkın, Hürmüz sonsuzluk sırrının işaretçisi birer muallim idiler. En yüce varlıkta billûrlaşan Ömerler ise, büyük üstadları sayesinde her biri başlı başına bir muallim oluvermişti...

Hâlâ bütün canlılığıyla insanlığın gönlünde, en temiz çizgiler hâlinde devam eden bu muallim ve üstadları, zaman aşındıramamış ve içtimâî çalkalanmalar unutturamamıştır. Kim bilir, belki de bir gün gide gide insanlık, yeniden bu kadim çizgiye

nip toparlanması ise, hepden şaşırtıcı olacağı benzer. Elverir ki, günümüzün ta’lim ve terbiye vazifelisi, feth ve keşfedici bir ruha sahip bulunsun. Mukaddes kanaat ve düşüncelerinin hakkını vererek, büyük terkibcilere yakışır vecibeyi hakkıyla yerine getirsin: Nizamülmülk’le Alpaslan’ı yanyana görsün. Fâtih’le Akşemseddin’i, Zenbîli ile Yavuz’u birbirinden ayırmasın. Gazalî’nin aydın semâsında, Pascal’ı unutmasın. Mevlâna’nın büyüklüğü ifâdeleriyle semâa kalkarken, laboratuara uğrayıp Pastör’ü selâmlamayı da ihmâl etmesin. Sözüün özü, kafa ve kalb bütünlüğünü kendisine şiar edinsin...

Neslini yüceltme sancısını çeken muallime binler selâm...

1) Temettu: Menfaat; kazanmak; kâr etme.

2) Tefahhüs: Derinden inceleme, araştırma.

BULUTLUYDU GÖZLERİ

Yaşar SAMİ

Hoca Efendi, üç öğrencinin yurttan kaçtığıını duyunca bulutlanan gözleriyle Mehmet Ali Bey'e dönerek:

- O talebeleri bulun, başlarına bir şeyler gelmeden geri getirin, dedi.

Gözleri bulutluydu, zira emanet olan vatan evlâtlarından üçü yurdu terk edip bilinmez sokakların karanlığına gitmişlerdi.

Karanlıktı sokaklar, geceden daha karanlık.

Olabilecekler kelebek kanadı narinliğindeki yüreğini kavurdu. Bulutlanan gözlerinin içinde anlaşılmamak kederi gizliydi. Bütün olanlara rağmen güneş gibi parlak umutlar vardı bulutların ardında. Güneş vardı ama yıldırımlar yoktu bulutlu gözlerinin ardında. Zira yıldırımlar zarar verebilirdi umut güllerine. O da bundan çok tedirgin olurdu.

Bu durum, Mehmet Ali Beyi de telâşlandırmış, kaçanları tez zamanda bulup getirmişti. Zaman tezdi, ama onun kalbinde uzamıştı. Saniyeler yılı mı olmuştu ne!

Her an yağmurları barındıran gözleri bulutluydu.

Bir süre sonra Mehmet Ali Bey, çocuklarla yurda döndüğünde, Hoca Efendi ders anlatıyordu. Gelen kaçak öğrencileri görünce konuşmasına ara verip Mehmet Ali Beye:

- Üç demir çubuk bulup getirin, dedi.

Kaygılı olan üç yürek, kaçmanın pişmanlığını yaşarken, "ÜÇ DEMİR ÇUBUK" ifadesiyle âdeta donakaldılar. Kaygıları bir kat daha artmıştı. Ceza-yı hak ettiklerini biliyorlardı, ama bu kadarını beklemiyorlardı.

Demir çubuklar çok geçmeden bulunmuş, gelmişti.

- İdare odasına götürün, beni bekleyin deyince Hoca Efendi, Mehmet Ali Bey denileni yaptı.

...

İdare odasına vardıklarında oda kızardı bozardı, yağmur öncesi bir hâl aldı. Bulutlu gözlerin içine bakmaktan bile çekinen üç küçük kalbin âdeta yere yığılıp kalacağı sırada, Hoca Efendi, Mehmet Ali Bey'e dönerek:

- Aç sırtını Mehmet Ali Bey, ben de açacağım sırtımı; siz de alın bu demir çubukları, alın ve vurun bize. Zira sizin yaptığınız suçun asıl suçluları biziz. Onun için vurun vurabildiğiniz kadar, dedi.

Söz bitmesine bitmiştir, ama anlamı odanın içinde, gökyüzünde, küçük ama büyüklüğü içinde barındıran kalplerde yankılandı durdu. Çocuklar yaptıklarına yapacaklarına pişman olmuşlardı.

Hocaları kendi sırtını açıp: "Vurun bize, siz değil biz suçluyuz." deyince, değişti dünyaları ve gördüler toz duman dünyada hakikatleri.

Artık bir daha böyle şeyler yapmayacak, hocalarının, can parçalarının yüzünü kara çıkarmayacaklardı.

PEYGAMBERİMİZ'İN (s.a.s) KULLANDIĞI

40 ÖĞRETME METODU

Yusuf ÖMEROĞLU

Efendimiz (s.a.s) hayatının her karesinde insanlara anlattığı ve öğrettiği bütün konularda muhataba en uygun ve en güzel bir üslup kullanmıştır. Bütün insanlığa rehber olan Efendimiz (s.a.s)'in hayatına bakıldığında O'nun öğretim adına kullandığı bazı metodları öğrenmek, bütün insanlar için iyi bir örnek oluşturacaktır. Hangi metoda, Efendimiz'in hangi söz veya davranışının dayanak olduğunu anlatmak bu sınırlı sayfalarda mümkün olmadığı için sadece metodu söyleyip geçmek yerinde olacaktır.

- 1- Efendimiz söylediği hakikatleri bizzat yaşayarak hayatıyla göstermiştir.
- 2- Dinî yükümlülükleri tedricî (yavaş yavaş, basamak basamak) bir sistemle öğretmiştir.
- 3- Öğretmede orta yolda durmaya ve insanları bıktırmaktan uzak durmaya riayet etmiştir.
- 4- Öğrenenler arasındaki kişisel farklılıkları göz önünde bulundurarak öğretmiştir.

- 5- Karşılıklı konuşma ve soru-cevap şeklinde öğretmiştir.
- 6- Yanlış düşünceyi söküp atmak ve gerçek doğru bilgiyi net bir şekilde muhatabın kafasına yerleştirmek için akli ölçüleri kullanmıştır.
- 7- Muhataplarına soru yöneltmiş, böylece onların zeka ve bilgi seviyelerini ölçmüştür.
- 8- Mukayese ve örneklendirme metodunu kullanmıştır.
- 9- Benzetme ve halk arasında yaygın olarak kullanılan örnekleri kullanmıştır.
- 10- Yere ve toprağa çizerek öğretmesi de bize bugün iletişim vasıtaları ile öğretmenin ne kadar gerekli olduğunu göstermektedir.
- 11- Sözle beraber jest ve mimiklerini kullanmış ve el ile işaretlerde bulunmuştur.
- 12- Önemine binaen, halin mümkün kıldığı bir nesneyi bizzat eline almış, eliyle kaldırmış ve arkasından söyleyeceği hususu söylemiştir.
- 13- Muhataplarından bir soru gelmeden söze önce kendileri başlamıştır.

14- Muhatabının sorusuna eksik ve fazla olmadan cevap vermiştir.

15- Muhatabının sorusuna, onun ihtiyacına binaen sorduğundan daha fazlasıyla cevap vermiştir.

16- Muhatabını, güzel bir hikmete binaen, sorduğu sorudan daha önemli bir hususa yönlendirdiği de olmuştur.

17- Soru soranın sorduğu soruyu tekrarlamasını istemiştir.

18- Muhatabın aldığı cevabı tekrar etmesini istemiştir. Böylece cevap unutulmayacaktır.

19- Bildiği bir husustan dolayı kişiyi imtihan etmiştir ki bununla doğru cevap vereceği için kişiyi sena etmek, övmek istemiştir.

20- Önünde olan bir olaya karşı susma yolunu tercih etmiştir.

21- Öğretme esnasında meydana gelebilecek imkan ve fırsatları değerlendirmiştir.

22- Latife ve şaka yoluyla öğretme metodunu kullanmıştır.

23- Öğrettiği hususu yeminle tekit etmiş perçinlemiştir.

24- Öğretilen hususun önemine binaen sözü üç kere tekrar etmiştir.

25- Konunun önemini oturuşunu ve duruşunu değiştirerek ve sözü tekrar ederek göstermiştir.

26- Cevabı geciktirerek muhatabın sorusunu tekrar etmesini sağlayarak onu uyarmıştır.

27- Muhatabı intibaha sevk etmek için, onu omuzundan veya elinden tutmuştur.

28- Muhatabı teşvik için veya onu sıkıntıya sokacak bir durumdan dolayı, bazı hususların gizli kalmasını yeğlemiştir.

29- Söyleyeceği hususun hafızalarda daha iyi yer etmesi veya ezberlenmesi için, sözü kısa ve öz bir şekilde ifade etmiş, daha sonra ise ayrıntılarına geçmiştir.

30- Cevabın birkaç madde ile verileceği durumlarda önce cevabın kaç maddeden oluş-

tuğunu bildirmek için sayıyı söylemiş daha sonra saymıştır.

31- Va'z etme, nasihat etme ve öğüt verme metodunu kullanmıştır.

32- İnsanların şevklerini kamçılama veya neticesi elem verici hususlardan şiddetle uzaklaştırma (Terğib ve terhib) metodunu kullanmıştır.

33- Kissa ve geçmiş ümmetlere ve insanlara dair haberlerle öğretme metodunu uygulamıştır.

34- Sorunun cevabının muhatabı utandırma ihtimali olan hususlarda cevap vermeye başlamadan önce nazik bir hazırlık süreci hazırlamış soruyu öyle cevaplandırmıştır.

35- Sorunun cevabının muhatabı utandırma ihtimali olan hususlarda üstü kapalı olarak kinaye yoluyla ve işaret ederek yetinmiştir.

36- Kadınlara öğretmeyi ve nasihat etmeyi de asla ihmal etmemiştir.

37- Halin gerektirdiği durumlarda öğretme hususunda azarlayıp paylamayı (ta'nif) ve kızmayı (gadab) ihmal etmemiştir. Ne var ki onun paylaması ve kızması da merhamet yörüngesinde ve ümmetinin selameti için olmuştur.

38- Talim ve tebliğde kitabeti (yazma metodunu) da kullanmıştır.

39- Yabancı dilleri (mesela Süryaniceyi) öğrenmesi için bazı sahabileri görevlendirmiştir ki bu husus da dünyanın dört bir tarafında İslam'ın güzelliklerini öğrenmek isteyenlere karşı yapılacak vazifenin önemli bir basamağını teşkil etmektedir.

40- Bizzat kendi mübarek zatıyla talimde bulunmuştur.

Evet, Efendimiz (s.a.s.) evrensel bir eğitim-öğretim sistemi getirmiş ve bütün kalbleri, bütün ruhları, bütün akılları, bütün nefisleri ideal ufka yükseltecek bir mesaj sunmuştur. Sadece O'nun getirdiği sistemdir ki hem ruhu, hem akli hem de nefsi, yükselebilecek en son noktaya ulaştırmıştır.

ÖĞRETMENİM! İNCE BİR SİTEMİMDİR...

Meryem BEYAZAL

Sen ilim öğretmek için
vardın. Hakikate teşne
dimağları yoğuracaktın,
zıtlıkların kâbusuna galip
getirecektin anlamak iste-
yen zihinleri öğretmenim.

Ama ben cehaletin
kâbusunda inliyorum. Ben
gerçeklere susamışken,
sen hakikatin gür sesiyle
gürleyemedikten sonra
öğretensin, öğretmensin;
bana ne?"

Öğretmenim, ben sıcak nağmelerin
mecnunuyum. Kalbim muhabbetin
sahilsiz ummanlarını içine sığdırabi-
lecek kadar büyük. Oysa en ücra kö-
şelerinde bile nefret dalgalarının dövüşünü seyre-
den gönlüm, merhamet adına bir çift kanat hışır-
tısına hasret giderken, sen gökyüzünün enginlik-
lerinde süzölmüşsün; bana ne?

O sıcak bekleyişlerin kucığında, o sıcak deryada
erittiğim ümit dünyamın enkazları yüreğimde
buz tutarken, sen ufkun kızılığında güneşe
uzanmışsın; bana ne?

Çiğ düşmüş yamaçlar, gölgenin koruduğu yol-
lar... Ben burada kaybolmadım öğretmenim!
Ben, karanlık bakışlarda, bulanık zihinlerin uçur-
umlarında parçalandım. "Hiç" in uğruna çekti-
ğim ızdırabın tükenen iniltilerini duyamadın.
Sen, o yollarda, o yamaçların eteğinde yorulmuş-
sun; bana ne?

Ben bir selvinin devrildiğini gördüm. Ümidin
yeise inkılâbını... Mehtabın sevincinde sönen yıl-
dızlara şahit oldum. Bir yıkılış karşısındasın öğ-

retmenim. Öyle bir yıkılış ki, arzu ihtizaza getirecek kadar yaman, nehirleri taşıracak, seni de içine alacak kadar canhıraş... Bir yangın karşısındasın öğretmenim. Öyle bir yangın ki; bütün bir gençliği hedef almış, tutuşturacak kadar korkunç... Ve öyle bir fırtına karşısındasın ki; arzu ağlatacak kadar dokunaklıdır. Bu oluşumları durduramadın, buna engel olamadın, set olmuşsun; bana ne?

Yemyeşil ormanlarda bestelediğim muhabbet şarkılarımı birkaç damla gözyaşına bohçalayıp çaresizliğe gömmeye mecbur bırakıldım. O günden beri gerçek tebensüme hasretim. Gündüzlerden intikam almayı heceleyen baykuşlar gibi karanlıklara tünemişken, sen güllere bülbülün sevgi şarkılarını okumuşsun; bana ne?

İçimde sönmeye terkedilmiş öğrenme arzusunun sönük ışıklarına elin yetişmezken, hayal dünyandan öte gidemeyen ümitlerinle sen; gökyüzünün esrarlı derinliklerinden göz kırpan yıldızlara ulaşacakmışsın; bana ne?

Beynimin kar tutmuş fakültelerinin altında çatırdayan zihnim anlama aciziyetiyle inler. Kabiliyetlerim sonsuzluğu dilerken; gençliğim belirsizlik dinamitini yedi. Ben fanide bitmeyip sonsuzluğa varmak isterken, sen ölümün kaçınılmaz olduğunu söylemişsin; bana ne?

Sen ulu bir çınardın ormanda öğretmenim. Beni gölgende korumak için dal salmış. Oysa ben gölgende güneş alamamaktan ölmüşsüm. Sen beni sam yellerine karşı korumak isterken yıkılmışsın; bana ne?

Nazarım; düştüğü yerde görünmez noktanın ince kıvranışını görmeye namzettim. Ama maddeyi görmekten taşlaşmış, düştüğü yeri taş ağırlığında delip geçiyor. Maddenin boğucu kısılcığında beynin guddelerinin ışsız karanlığında kayboldum. Ruhum kin ve nefretle dolup, gözlerim düşman-

lık hırsıyla bulandı. Başiboş, gayeden mahrum, aklım gözüme çöreklenirken, maddenin karşısında boyun bükmeyi öğrendim. Bütün hassalarım, hislerim, duygularım, elhasıl içim dışım taşlaştı. Ve yine ben ki ruhî bunalım içerisinde çılgınlaşıp, çığırkanlaşıırken sen, bana tevazudan söz etmişsin; bana ne?

Gayemin ilahî hedefi yok, hayatımın bir manası yok demektir. Fıtratıma zıt... Hayır! Ben böyle yaşamak istemiyorum öğretmenim. Tertemiz duygularım var. Kâinatı içime sığdıracabilecek hislerle dopdoluyum. Ben de görmek, duymak, hissetmek istiyorum. Bilmek istiyorum; incir yaprağına bakmasını, papatyanın gülüşündeki manayı. Ve sevmek istiyorum, vatanımı, milletimi, ervah-ı şühedamı sevmek istiyorum. Sonsuzluğa teşne kabiliyetlerimle ölmek istemiyorum öğretmenim. Bağırmandan, kopardığım gürültüden bunu anlayamadıysan hâlâ...

Ben ki kötülük nedir bilmezdim, kin ve nefreti duymamıştım. Sevgi ummanlarını mevculeştiren duygularım vardı. Sevginin nefrete, iyiliğin kötülüğe inkılâbını senden görecektim. Ben ruhsuzlaşıp, vicdansız hâlde canavarlaşıırken öğretmenim, ışık olmuştun sen, gökteki yıldızdan daha uzak. Karanlıklarla dolu yolumu aydınlatmak için yanmıştın. Oysa ben de ateşi ben, yağı ben olan, bir mum gibi yandım kendi alevimde. Sen irfanının şen'inde boğulacakmışsın; bana ne?

Sen ilim öğretmek için vardın. Hakikate teşne dimağları yoğuracaktın, zıtlıkların kâbusuna galip getirecektin anlamak isteyen zihinleri öğretmenim. Ama ben cehaletin kâbusunda inliyorum. Ben gerçeklere susamışken, sen hakikatin gür sesiyle gürleyemedikten sonra öğretensin, öğretmensin; bana ne?"

(Meryem Beyazal, "Öğretmenim", Kitaba ve Okumaya Dair, s. 77-80, Işık Yayınları, İzmir, 2005)

MEDENİYETLERİN MİMARLARI ÖĞRETMENLER

Osmanlı, Avrupa'yı ordusunun kılıcından önce,
öğretmenlerinin kafa ve kalemleriyle fethettiler.

Mesih SARAÇOĞLU

Büyük devlet adamları, büyük öğretmenlerin dizleri önünde büyümüştür. Zamanın devletini idare eden devlet büyüğü, öğretmenlerdi. Öğretmen değilse, öğretmenin talebesiydi. Ve hoca kendinden büyük tanımış, ona hürmet etmiş, saygıda kusur etmemişlerdi. Anadolu'ya yerleşen Oğuzlar, Nizam-ül Mülk gibi öğretmenler sayesinde ümrânlar kurdular, sahibi oldular. Nizam-ül Mülk, açtığı medreseleriyle askere çoğalmanın ve büyümenin ruh ve manasını anlatacak öğretmenler yetiştirdi. Osmanlı, Avrupa'yı ordusunun kılıcından önce, öğretmenlerinin kafa ve kalemleriyle fethettiler. Askere, öğretmenlik ruhu aşıladılar. Dünyaya söz geçiren hükümdarlar, ellerinde kılıcı, gözlerindeki yaşla beraber taşıdılar. Cesaret ve şecaat, rahmet ve merhametle beraber oldu.

Bayezid'i Yıldırım, Mehmed'i Fatih, Selim'i Sultan yapan ruh, öğretmenleriyle onlara verildi. Âlimin atının ayağından sıçrayan çamuru mukaddes tanıyan şuur, o âlim sayesinde kazandı. Tarihimiz öğretmenle altınlaşmış, öğretmensiz kaldığında bakırlaşmıştır. Öğretmen ne zaman yerinden indirildi, mesuliyeti unutturuldu, devlet adamlarının bendesi olma durumuna düştü, o zaman millet olarak biz de düştük. 18. asra kadar hükümdara hâkim olan, bu asırda istiklalini kaybedince, tahakküme boyun eğince, yanlış da olsa devlet siyasetinin kulu-kölesi olunca, çöküşümüz de çatır çatır başlamış oldu. Gördüğümüz, işte o enkaz. Bu enkazdan kurtuluşumuz, İbn-i Kemallerin, Zembillilerin, Ebu's-Suudların işe tekrar vaziyet etmesiyle olacaktır. Onları intizar ediyoruz (bekliyoruz).

Gonca

Çocuk ve Kültür Dergisi Kasım 2005 Sayı: 43 Fiyatı: 3,50 YTL / 3.500.000 TL

◀ GONCA DERGİSİ

Bütün Öğretmenlerimizin
Öğretmenler Gününü
Kutlar...

SEVDA MESLEĞİ

Bölgesel olarak sahnelenmiş ve
beğeni ile seyredilmiş bu eserde
öğretmenlerimizin destanı
anlatılmaktadır. ▶

telefon: 0 216 318 60 11

www.goncadergisi.com

Siyah önlüğüm
var mıydı, bilmiyo-
rum. Herkesin ön-
lüğü yoktu,
bunu biliyorum.
Bir şey daha...
Koca köyde bir
öğretmen vardı:
Ali Tez...

SİYAH / BEYAZ

Nihat DAĞLI

Geçmiş elimde bir avuç denizköpüğü... Bütün de-
nizden geriye kalan şey, hemen dağılacakmış gi-
bi duran birkaç anı birkaç silik yüz...
İçinden geçtiğim, dört tarafımdan yakalayan
uzunca bir zaman geçmiş. Otuz küsur yıl... Kim bi-
lir, bu geçen zamanın kalbine kaç bin, kaç milyon
söz bırakmışımdır. Yüzüme kaç yüzün gölgesi düş-
müş, adımlarım hangi yol ve patikalara girmiştir.
Herkes gibi ben de bütün bir geçmişimi hatırlamı-
yorum. Söylendiği üzere, geçmiş bir film şeridi gibi
gözlerimizin önünden geçmiyor. Pavese doğru
söylüyor; sadece `an`ları hatırlıyoruz. Ve `an`lara
doluşan `yüz`leri, yüzlerin kalbimize bıraktığı fotoğ-
rafları... İşte o fotoğraflarımdan biri...

Siyah

Çocukluğum yanı...

Elektriği olmayan, suyu bol bir köy... Suyun yeşillendirdiği, yeşilin yumuşattığı bir hayat... Evimizin baktığı bir dağ vardı. Yatırı olan bir dağdı bu. İnsanlar bu dağa yağmur duasına çıkardı. Yağmur duasına çıkan grupla birlikte bir iki kez o dağa tırmanmışlığım vardır. Yokuş yukarı çıkarken dinlenmek için yüzümü köye çevirmiş, yüze yakın ev arasında evimizi bulmaya çalışmışım. O yağmur duası yolculuklarını sevmiştim. Evden getirilen yiyecekler ortaya konulur ve çocuk büyük herkes bu ziyafetin etrafına dizilirdi. Bulgur pilavı, taze peynir, diğer yemekler... Şimdi anlıyorum ki, yağmur duası denen şeyin, piknikten öte bir anlamı yoktu biz çocuklar için...

Köyümüzün ilkokulu bu dağa giden yolun üzerinde, nefis bir suyu olan çeşmenin yanı başındaydı... Kavak ağaçlarıyla çevrilmiş geniş bahçesi topraktandı. Teneffüslerden toz kalkardı...

Siyah önlüğüm var mıydı, bilmiyorum. Herkesin önlüğü yoktu, bunu biliyorum. Bir şey daha... Koca köyde bir öğretmen vardı: Ali Tez... Hafifçe şişman, kumral ve uzun boylu-

ca sayılan Ali Tez, beş sınıfı birden okuturdu. Eğitim-öğretim şampuanına benzemiyordu ama, beşi bir arada çocuklardık...

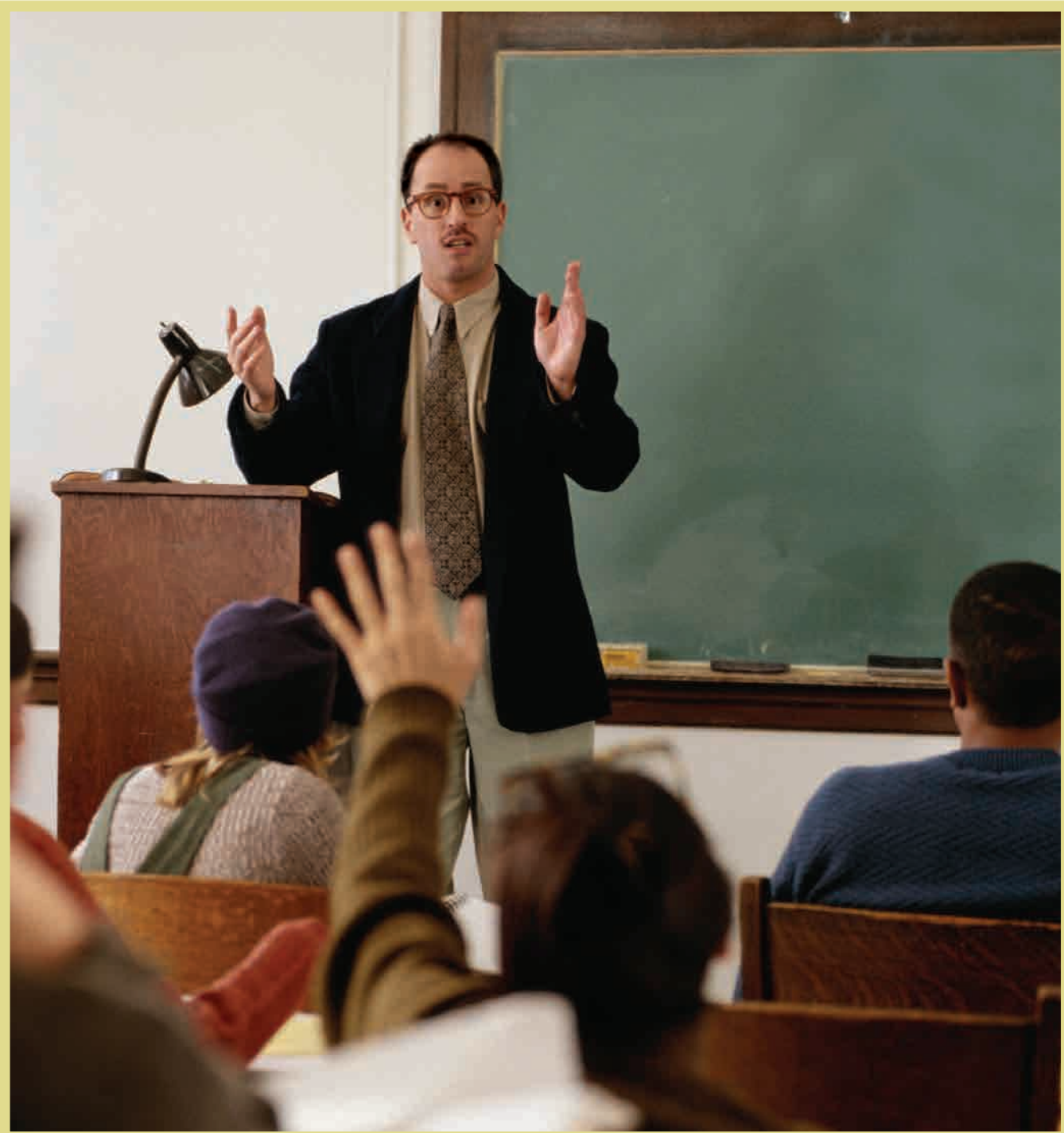
Öğrenciliğimin ilk günlerinden hatırladığım, koca adamlarla aynı sınıfı paylaştığımdır. Defterime bir şeyler çiziktirmeme yardımcı olan ağabeylerin isimlerini çoktan unutmuşum.

İlkokul yıllarımdan geriye kalan ve bir türlü hafızamdan düşmeyen bir şey var. Onu anlatmak derdindeyim. Bütün bir okul, uzak bir köye gezi yapmıştık. Ne arabası, yürüyerek... Hem de sıralı düzen içinde... Gidişimizi değil de, dönüşümüzü hatırlıyorum. Dağların arasından ilerliyorduk. Başımızda öğretmenimiz Ali Tez... Arabaların da geçtiği bir yoldan geçtiğimiz için sıranın bozulmamasına dikkat ediliyordu. Galiba hafiften sıradan çıkıp yola girmişim. Ne olduysa o zaman olmuştu: Öğretmenimin sağ ayağının alt kısmıyla tekrar sıraya sokulmuştum. Ama ne sokulma! Gücünü ayarlamamış olsa gerek ki, gidip yanımdaki arkadaşına çarpmış, onunla birlikte aşağılara yuvarlanmışım.

Bahardı.

Gök mavi, yer yeşildi.

İçimde uçuşan kuşlar beyaz, Ali Tez siyahtı.

ÖĞRETMEN ÜZERİNE

* Eğitim, pek buruk bir kelime... Maarif tâbiri gibi, güneşi, toprağı, bağı ve bahçesi, arkları ve kanallarıyla bütün bir mâna iklimi arzeden bir mefhum yerinde "eğitim" kelimesi bilmem ne dereceye kadar meselenin sesini verebilir? On- da "maarif gibi, zengin kafaları donatabilecek bir kültür ifa- desini bulamıyoruz.

* Türk öğretmenin bugünkü halinde en büyük farika ve onu bu hale getirmekte en büyük müessir ruh boşluğudur. Uludağ'ın tepesine çıkıp Ağrı Dağı'ndaki çobana kadar se- simizi duyuracak bir sayhayla bağlamak isteriz ki, bugün Türk aydınıyla beraber Türk Öğretmenin ruhu bomboştur ve bunun suçu asla kendisine ait değildir. Suçlu, topyekûn Türk aydınıyla beraber Türk öğretmenin ruhunu bomboş bira- kanlardadır.

* Bugünkü Türk öğretmenin ruhunda, kendisine muhteşem ve tezatsız bir mukaddesat zemini kuracak ve onu aşk ve nefret kutupları, iyi ve doğru ölçüleri, güzel ve çirkin hüküm- leriyle, tam ve plânlı şekilde bir ideale bağlayacak bir şey mevcut değildir. Bu görüş, müşahedesi derecesinde riyazi ve kat'idir. (Necip Fazıl Kısakürek, Çerçeve-3, s. 58, 254)

"Hocam beni yerden göğe yükseltti."

Kaderimizin hakikatinin işleyicisi, karakterimizin yapıcısı, öğretmendir. Ferdler gibi, nesiller de onun eseridir. Farkında olsun olmasın, her ferdin şahsî tarihinde öğretmenin izleri bulunur. Devletleri ve medeniyetleri ya- pan da, yıkan da öğretmenlerdir. "Hocam beni yerden göğe yükseltti" diyen Büyük İskender öğretmeni kıymetine göre anlamıştır.

Çocuk aziz ise,
terbiyesi
daha azizdir.

ERTELENEN İLMİ DUYARLILIK

Akif COŞKUN

Eğitimciler, sosyal mekanizmayı işletecek uzman kadroları günün şartlarını gözönünde bulundurarak yetiştirmenin sancısını çekerler. Milletin istikbaliyle alakalı sahih projeleri olan her eğitimcinin bu mukaddes sancısı, onun için, insanı eğitme gibi zor bir işle uğraşmayı zevk haline getiren en katıksız motivasyondur. Maddi bir kısım dış tesirlerin doğrudan etkisi gözardı edilemeyecek olan eğitim müesseselerinde, arzu edilen geniş imkanlar yakalanamasa da mevcut imkanlar içinde hedefe en yakın çizgiye yakın durmak bir idealdir; ne var ki, ilmin sınırsızlığı içinde ideal hedef her zaman ele geçirilememenin cazibesi ile hep peşinde olunan tatlı bir hülya olur. Eğitici, talebelerinin yüreğinde bu tatlı hayali ateşleyebildiği ve bu alevi parlak tutabildiği ölçüde başarılı sayılır. Kadim Yunan

akademilerinde, kendilerinden sonraki çağların ilim anlayışlarına esaslar belirleyen üstadlar, talebelerinin kalbinde hikmet tutkusunu ateşlerken, günümüzde sahip olunan imkanlarla kıyas kabul edilemeyecek derecede fakirdiler; şu var ki, akademinin girişinde asılı olan "Ey insan kendini bil"; ile özetlenen ilmî yolculukta, sabırlı üstadlarla, hikmet ve öğrenmeye gönüllerini açmış iştiyaklı talebeler birbirlerini bulmuş durumdaydılar. Mevcut imkanları israf etmeden, hoca-talebe, tecrübe-sabır, ilmî hava-ilmî düşünce etkileşimini yerinde değerlendirerek olumsuz dış tesirlerin etkisini görmezden gelebiliyorlardı. Değil mi ki, insanlığın akfî ilimleri kendilerinden öğrendiği Esatinu'l-Hikme (İslam alimleri felsefenin ilk büyük yedi üstadına bu ismi veriyorlardı) oradaydı, onlardan ders almaya hiçbir şey engel olamazdı.

Son yıllara kadar eğitim çevrelerinde, eğitimin mi yoksa öğretimin mi önemli olduğu, hangisinin öne alınması gerektiği, her öğreticinin iyi bir eğitici olamayacağı... gibi uzayıp giden tartışma konuları ciddi ciddi gündemi meşgul ediyordu. Daha baştan "eğitim-öğretim" şeklindeki bir isimlendirme, bir bütünün, iki farklı şeymiş gibi algılanmasına sebep oldu. İslami literatür, meseleye "ilim" gibi çok şümüllü bir ad koyarak düşünürleri zorlamalı kategorilerden kurtarmıştır. Çünkü insana kendini tanıma yolunda sunulacak teklifler, giriftleştigi ölçüde tatbik imkanını kaybetmektedir. Yunus Emre'nin eski Yunan akademileriyle ne kadar ilgilendiğini bilmiyoruz, ama O, "ilim ilim bilmektir- İlim kendin bilmektir"; ifadeleriyle ilmin gayesini herkesin anlayabileceği kalıba kolayca döküvermişti.

Ülke genelinde uzun yıllar insanların okuma-yazma oranlarının yüzde doksanlara çıkarılması gerektiği, eğitim ve kültür politikası açısından tartışmasız bir hedef olarak takdim edildi. Halbuki yeni sistem ve ideolojinin ilk heyecanlarının yaşandığı yıllarda, ilkokul öğrenci ve öğretmen kadrolarına biçilen destansı kahramanlık misyonu, sonraki tahsil hayatının heyecanlarını besleyecek kaliteye ulaşamadı. Lise ve üniversite camiası içinde ideoloji kahramanlarından daha çok ilmî anlayış ve yeterliliğiyle talebelerini büyüleyen uzman insanlara ihtiyaç vardı. Bir milletin oluşumunda belli bir kıvamı yakalayabilmesi için üç çeyrek asır az bir zaman değildir; ama hâlâ genç tecessüsleri tatmin edecek yerli bir düşünce tutarlılığına ulaşmış değiliz; kırkıncıdan, ellisinden sonra üniversite bitiren kimse-leri takdis etmek sadece bize ait garip bir tatmin vasıtası olsa gerek.

Kalabalık sınıflar, yetersiz araç gereçler, hayat pahalılığı, yetersiz ve yetişmemiş öğretim kadroları, sahasının uzmanı olmaktan ziyade köhne ideolojilerle meşgul ilim camiası ve daha uzadıkça uzayan problemler kabul edilebilir haklı

mazeretler gibi görünebilir; ancak bugün kendilerinden ilim ve düşünce ithal edilen ülke ve ülke insanının bu türden zorlukları yaşamadığını kim iddia edebilir? Çekilen sıkıntı ve çileler, doğru hedeflerde doğru yerlerine konabiliyorsa, dürüst takipçiler, harcanan mesaiyi katlayarak kendilerinden sonrakilere katışıksız ulaştırabiliyorlarsa maksat gerçekleşmiş sayılır. Yazdığı eserler kendinden sonrakilerin el kitabı haline gelen Batılı bir düşünürün şu itirafları, ilim yolundaki çilelere ta baştan evet demiş her ilim adamının ortak kaderi: "Onbeş gündür kuru ekmek yiyorum. Odamda ısınacak bir ateşim yok. Kitabımın kopya masraflarını karşılamak için elbiselerimi sattım. İlim aşkı, insanlığı buhrandan kurtarma arzusu beni bu hale düşürdü..."

Her geçen gün okuma ve tahsilin yeni hobi ve alışkanlıklar karşısında kan kaybettiğine şahit oluyoruz. Öğrencileri okulda ve sınıfta tutabilmenin yegane çaresi resmi birtakım müeyyide-lerde aranıyor. Şimdiye kadar hiçbir konferansın bir müzik konseri ya da sıradan bir futbol maçı kadar ilgi uyandırdığını duymadık. Son zamanlarda dünya çapında meşhur bir ilim adamı vefat etti; kim olduğunu sormanın bizi şaşırtacak hiçbir sürpriz cevabı yok; buna mukabil önümüzdeki lig fikstürünün kritiğini yapan köşe yazarlarının meşrulaştırdıkları çocuksu heyecanlarını anlamakta zorlanıyoruz.

Gecikmiş ve geciktirilmiş ilmî düşünce susuzluğunu günlük alışkanlıklarda arayan ve bunun için her gün yeni hobiler edinen genç insanları üniversiteye, kütüphaneye, ders hocasına gönülden bağlayacak formüller bulmak ilim adamlarımızın himmetlerini bekliyor. Umutları kıran kısıtlı imkanlara rağmen, bir sınıfta veya anfile biribirini bulmuş hoca ve talebenin inşa edecekleri ilmî dünya her ikisini de mesud etmeye yetecektir kanaatimiz kuru bir temenni değil...

RUH DÜNYAMIZIN MİMARLARI ÖĞRETMENLER

Öğretmen, bizim bütün ruh yapımızın sanatkâridir. Böyle olunca da ondaki sakatlıkların hepsinden mesuldür. Eğer bir cemiyette alış veriş pazarlıkla yapılıyorsa, çocuklar birbirlerini yumrukluyor, her biri birer baba olan büyükler birbirlerinden rüşvet alıyorsa, inananların imanına inanmıyanlar saldırıyor ve inananlar da birbirlerinden intikam alıyorsa, eğer fazilet tarih kitaplarında bir efsane diye okunuyor ve ancak en büyük lokmayı kazanmasını bilen insan tebcil ediliyorsa, mazlumların yanında onların göz yaşlarını kurulayan da bulunmadığı halde zâlimler alkıştan sağırlaşmış hale geliyorlarsa...

Eğer zekâlar, sömürecek malikâne olarak, kalblerden başka saha bulamamışlarsa ve ilim insanlığı bir insan halinde tutup kaldırarak yerde dostları birbirlerine düşman yapacak bir karakter kazanmışsa...

Eğer çocuklar, büyüklerden daha kurnaz, yaşlılarsa çocuklardan daha meyus ve ümitsiz bir hayatın kurbanı haline gelmişlerse...

Orada öğretmen vazifesini yapamamıştır.. Orada öğretmen yok demektir.. Ve o diyarda öğretmenlik iflâs etmiştir.

MUALLİMLER RUHLARIN VELİSİDİR

⇒ Beynimiz öğretmenlerin ellerindedir. Mektep bizi yalnız bırakmakta devam ederse, yarınımız karanlıktır. Mektep, neslin ruhundaki kuvvetli tarafları yaşatmasını bilmelidir. Eğer bu şuur ve idrake sahip olarak kurulmuş mektebimiz olsaydı, geçen asırlarda olduğu gibi, asrımızda da milletimizin ilim, sanat ve felsefe sahasında büyük adamları, dâhileri yetişir, bugün bir Türk felsefesi, Türk sanatı ve cemiyeti kazanmış bir ilim hayatımız olurdu.

⇒ Bugünkü maarifimiz, bir asır hattâ yarım asır önce, ruhsuz ve temelsiz de olsa, şöyle böyle bir ideal hevesine kapılmışken birdenbire gayesini kaybederek pratik hayata basamak olmuş bir diploma kazanç kapısıdır.

⇒ Bizim bütün tarihimiz, muallimin yükseltildiği devirlerde şan ve şerefle medeniyet ve ahlâkın zirvelerine tırmanmış, öğretmenin alçaltıldığı devirlerde ise uçurumlara yuvarlanmıştı.

⇒ Ruhumuza aşilar yapan doktor olarak öğretmen, ruh dünyamızın hem duygu, hem bilgi, hem de irade bölgelerinde tedavisini ve aşilarını yapmaya mecburdur.

Nureddin TOPÇU

ÖĞRETMENLER NELERE DİKKAT ETMELİ?

Öğretmenin vermesi gerekli bilgiler, ruhî yapının ulaştığı devrede muhtaç olduğu bilgiler; ruhî yapıyı işleyerek ona aşılacak bilgilerdir; onu olduğu yerden bir adım daha ileri götürebilecek bilgilerdir. Yığın halinde dimağa istif edilen bilgilerle onu harekete sürüklemeyen bilgilerin faydası yok, zararı çoktur.

Öğretmen olacak kimselerin fevkalade itina ile seçilmesi gerekmektedir.

Eğitici durumunda bulunan kimsenin, bir meseleyi sunmadan önce, onun gereklerini kendi şahsında göstermesi ve nefsinde tatbik etmesi lazımdır. Öte yandan hazmolunmayan ilim telkin edilmemelidir.

Ders verilirken çoğunluğa hitap edilmeli ve çoğunluğun durumu dikkate alınmalıdır.

Ayrıca öğretmenlerin pedagojik formasyona sahip olmaları ve öğrencileri merak içinde ders atmosferine sokabilecek ehliyete sahip bulunmaları

gerekir. Nitekim, "merak ilmin hocasıdır" sözüyle anlatılmak istenen de budur. Evet, eğitici, insanın aklına, ruhuna ve hissine hitap eden insandır.

ve mübalağalı göstermek çok revaçta olan bir husustu. Bu hareket tarzı halk üzerinde tesirli olabiliyordu. Çünkü teslimiyet vardı, meselenin sebep ve hikmetleri pek araştırılmıyordu. Zama-

nımızda ise durum değişmiştir. Meseleler akıl ve hikmet yönüyle araştırılır ve tartışılır olmuş ve teslimiyet kırılmıştır. Herkeste hadiselerin sebep ve hikmetlerini arama meyli

Öğretmen ders verirken, teklif götürürken ve nasihat ederken, insan psikolojisine, kabiliyetine ve duygularına uygun bir şekilde hareket etmelidir. Yapılamayacak ve altından kalkılamayacak bir telkinin faydası yoktur. Bu, daha çok öğretmenle öğrenci gerginliğini doğuracaktır. İnsan ruhunda kabul görecektir ve insan düşüncesine ters düşmeyecek bir eğitim anlayışının gereği ortadadır.

Anlattığı bir meseleyi talebeye hazmettirmeyen ve öğrenilmesi gereken konuyu talebenin anlayışına ve seviyesine indiremeyen bir eğitimi yanlış yolda demektir.

Alim, koyun olmalı, kuş olmamalı. "Koyun yavrusuna süt; kuş yavrusuna kumuk verir" sözü bunu çok güzel ifade etmektedir.

Faydalı bir eğitim için, mutlak surette, kendini yenileyen, araştıran ve zamanın ihtiyaçlarını gözönünde bulunduran bir eğitimci gerekir.

Evet, eğitimcilerin telkinlerinde, yaşanan hayatın gerçek durumunu bilmeleri ve göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Öğretmenler şimdiki zamanı, geçmiş zamana kıyas ederek hareket etmemelidirler. Çünkü, her zamanın, kendine has özellikleri, dolayısıyla hükmü vardır. Eski zamanda, iddia edilen meseleyi, parlak

uyanmıştır. Hiç kimse artık iddia edilen şeyin parlak ve mübalağalı oluşuna iltifat etmemektedir. Bir şeye inanmak için, o şeyin lüzumuna, faydalılığına ve doğruluğuna hükmetmek ve bu yolda ikna olmak arzusu, bugünün insanının bir özelliği haline gelmiştir. Bu zamanda, iddia edilen şeyin tasviri değil, ispatı istenmektedir. Eğitici durumunda bulunan insanların, bu durumları göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Öte yandan bir şeyi sevdirmek için, kıyası mümkün olmayan büyük değerleri kıyas mevzusu yapmamak gerekir. Bu durum, ölçüyü koruyamamayı netice vermektedir.

Eğitimci, teşhis edilen hastalığa uygun tedavi yolu göstermelidir. İnsanın yaşadığı toplumun mükellefiyet ve telakkilerinden alıp, geçmiş asırların durumlarına göre ders vermek, öğrencide herhangi bir etki meydana getirmez. Bilakis onlarda, çok önemli hakikatlere kavuşmanın mümkün olamayacağı kanaatini uyandırır ve hayal kırıklığı oluşturur.

Eğitimcinin ilmî şahsiyete sahip olması, derslerinde ikna üslubunu iyi kullanması ve inandırıcı olabilmesi için de istikrarlı olması gerekmektedir.

ÖĞRETMENDEN ANNESİNE MEKTUP

"... Keyfin nasıl?" diye sorduğumda, arkadaşları kıkırdadılar. Petersburg'u çok seviyordu, öğrencileriyle de etle tırnak gibi olmuştu. Yaptığı işe inanıyor, manevî tatmin sağlıyordu. Kısacası herşey iyiydi, hoştu ama annesini çok özliyordu. O kadar çok özliyordu ki bu "ana kuzusu" hali arkadaşları arasında şaka konusu olmuştu.

Gülay GÖKTÜRK

Anacığım!
Şimdi sensizliğin ve
Anadolu'dan ayrılmış-
lığın hicranının hüküm
sürdüğü uzaklarda
oğlun gibi binlercesi,
dünya çocuklarına
yani yarının dünyala-
rına Türkiye'mizi an-
latabilmek ve sevdire-
bilmek sancısıyla açıl-
mış yüzlerce okulda
yüce bir amaç için
terliyor.

Canım annem;
Korkularımda sığındığım kucağın, gölgen yok yanımda. Ne-
fesin dolaşmıyor saçlarımda. Ellerin, bereketli ellerin okşamıyor yana-
ğımı. Sıcacık bakışlarının dokunmadığı iklimlerde üşüyorum. Uzaklar-
dayım, sensizim. Hasretin içimde bir yanardağ anne...
Ah, bir bilsen anne. Sana mızıkçılık yaptığım okul günlerini nasıl arıyo-
rum. Sen bir yandan kahvaltımızı hazırlar, bir yandan da seslenirdin;
"Haydi kalkın, geç kaldınız". Biz seni kızdırmak için derin uyku pozların-
da yorganın içine gömülürdük. Ama aklımız hep sobanın üzerinde kı-
zaran tereyağlı dilimlerde olurdu...
Bazen üç kardeş seni kızdırmak için çete kurardık. Sen, kurban oldu-
ğum ayaklarına giydiğin terliklerle dağıtırdın bu çeteyi. Ah anacığım,
yine bir kedi gibi eteklerine dolaşsam, yine yaramazlık yapsam ve sen
yine kafama fırlatsan terliklerini. Sahi, kardeşlerimle sana aldığımız ilk
anneler günü hediyemiz de bir çift terlik değil miydi? Hasretin içimde
bir umman anne...
Küçük kardeşimin günlerce komada, ölümle kucak kucağa yattığı
hastane günlerini hatırlıyorum. Bir ulu çınar gibi sadece sen ayakta

kalmıştın ailemizde. Serapa umuttun önümüzde ve içimizde. Acının bizi dağıttığı zamanlarda, kanatlarının altında titreyen bize hayatı anlatır, daha çetin, daha dayanılmaz günlere hazırlardın. Senin için de kolay değildi. Sana söylemesem de geceleri nasıl bitirdiğini kan çanağına dönmüş, şişmiş gözlerinden anlardım. Hasretin, içimde bir yanık türkü anne...

Beni gurbete ilk uğurlayışın tüllendi gözlerimde. Boynuna sarılıp ayrılırken, ciğerlerim sökülüyordu sanki. Senin yüreğindeki depremi ise gözlerin anlatıyordu. Şimdi kalbimin en bana ait yerinde, bereketi yüreğinin üsâresiyle sulanmasından kaynaklanan, o günün hatırası bir yürek cümlesi durur: "Allah kimselere mahcup etmesin."

Bilmem ki anacığım, oğlunun bugünlerini sezdin de mi söyledin? Şimdi sensizliğin ve Anadolu'dan ayrılmışlığın hicranının hüküm sürdüğü uzaklarda oğlun gibi binlercesi, dünya çocuklarına yani yarının dünyalarına Türkiye'mizi anlatabilmek ve sevdirebilmek sancısıyla açılmış yüzlerce okulda bu amaç için terliyor.

Ana sütünden ve vatan toprağından aldıklarımızı "helal ettirebilmenin" insanı mest edici bir şekli olarak vurduğumuz bu yolda odaklandığımız nokta, son gece yıllar evvel babam, için işlediğin ilk mendilinde beraber, özenle bavulumu koyduğun bayrağıma mahcup olmamak...

Hasretin içimde bir köz, duaların ufkumda bir ışık anne...

Ellerinden operim.

Oğlun...

(Akasya Hikayeleri'nden...)

MEVLANA GÖNÜLLÜ ÖĞRETMENLER

Tahir TANER

Öğretmenler vardır, okulunun hem aşçısı hem işçisidir. Öğretmenler vardır, elleri hem tebeşir hem kürek tutar. Mevlana gönüllü olmazsa öğretmen, ülkenin bahtı kara olur; yürekler yara olur.

Öğretmen vardır, Bünyamin öğretmen gibi sokaktan aldığı bali koklayan çocuğu maasıyla güzel okullarda okutur. Yemez yedirir, içmez içirir, sokaktan kurtarır nicelerini... Ve öğretmen vardır, maddi ihtiyacı olmadığı halde sırf insan sevgisiyle, Allah sevgisiyle vatanın ücra köşelerinde görev yapar. Ve bir gün Bingöl'ün yatılı okullarından birinde depremle yıkılan binaların altında kalır yorgun bedeni. Öğretmen vardır, yanar küçük öğrencilerini kurtarmak için sobaların alevleri arasında, sınıfların ortasında ve yüreklere dökülür dinmeyen bir sevgi yağmuru olarak...

"Bir köy öğretmeniyim

Alımda ışık,

Gözlerimde nur

Alıp götürmeyin beni şehirlere,

Götürmeyin ne olur!"

Öğretmen vardır: "Uzaklardaydım, çok uzaklarda. Türkçeyi unutacaktım Mardin dağlarında; ama sabrettim. Geri dönmedim. Haktan hakikatten başka sevda bilmedim. Unutmadım Türkçemi öğrettim fidanlara, alnım dik umutla baktım yarınlara..." diyen ve yılların yorgunluğunu sevgilerle silen...

Öğretmen vardır, kurşunların gölgesinde sevgi bahçıvanlığı yapan. Son nefesinde: "Sağ olsun vatan, Sübhansın Yaradan!" diyen.

"Bir bahçıvandı sen, fidanları yetiştiren

Çiçeklerini bilgiyle ilgiyle sulayan.

Şimdi ben, yurdumun güzel bir köşesinde

Ortaokulda okuyorum.

Şehirde köyde kasabada...

Öğretmenim güçlükleri yenme çabasında,

Elinde tebeşir kara tahta başında,

Öğretmenim şehit oldu,

Yüce dağlar başında..."

Öğretmen vardır, okul yolunda can vermiştir öğrencisi. Minik bedeni savrulmuştur dört teker arasında. Çiçekler konur sırasına, bitmez ağlamaları, dinmez gözyaşları çocukların. O zaman sıradaki bir gülü eline alır öğretmen, bir yaprağını koparır sessizce gülün. Çocuklar der kısıksesiyle, arkadaşınız da işte böyle bir güldü. O gülü yaratan onu yanına aldı. Onun ardından bize sevgi dolu hatıraları kaldı. Bizim sevgimiz Sonsuz sevgiden bir damlaysa, ölüm hiçlik olur mu? Rahman razı olur mu?

"Ölüm güzel şey, budur perde ardından haber, Hiç güzel olmasaydı, ölür müydü peygamber?"

deyip sözlerine son verdi; ağlayan gözlerde bir ışıltı belirdi.

Sevgiyle Yunus'uz, sanatla Sinan;

Bu ruhla süzülüp geldik çağlardan.

İman yazılır en kutlu ferman,

Okul, Hakka giden yol öğretmenim!"

Öğretmenler vardır, okulunun hem aşçısı hem işçisidir. Öğretmenler vardır, elleri hem tebeşir hem kürek tutar. Öğretmenler vardır, hasta öğrencisini sırtlar dağ yollarında, sağlık ocaklarına doğru yürür. Ve öğrencilerinin gözlerinde sevgi olur büyür. Dertlerini açar öğrencileri, herkesten saklı dertlerini, öğretmen sırdaş olur; yeri gelir ağabey olur, yeri gelir kardeş olur. Ana olur, baba olur. Sıvası dökülmüş binalarda en güzel okul olur.

Kara kara tahtalarda yüzü gözü ak olur. Mevlana gönüllü olmazsa öğretmen, ülkenin bahtı kara olur; yürekler yara olur.

"Bir başı var Yurda adak.

Bir alnı var daima ak

Annemin elinden sıcak,

Öğretmenimin elleri."

BİLGİ, MARİFET VE HOŞGÖRÜ ÖĞRETMENLERİ

Enes ERGENE

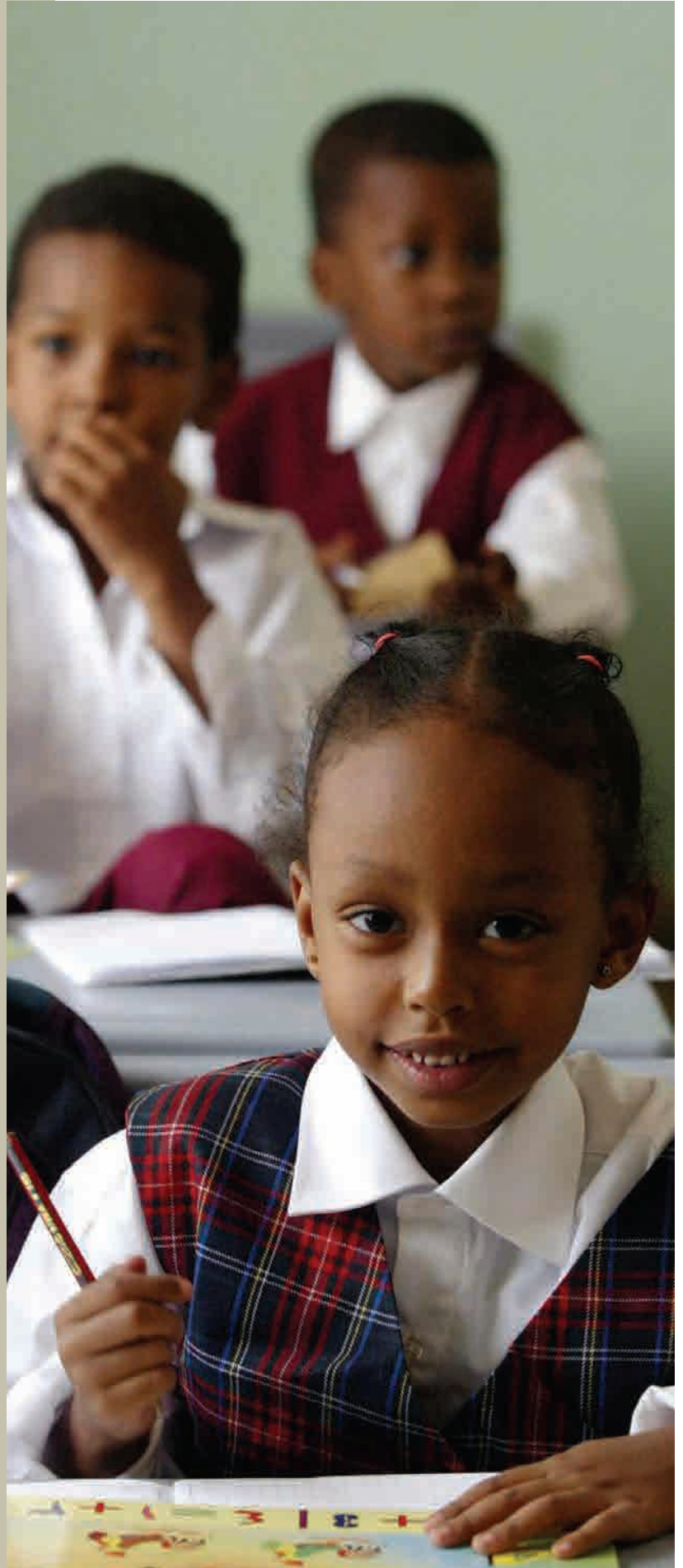
Öğretmen, insanı, topluma ve geleceğe hazırlayan en önemli mürebbîdir. Bilgiyi, öğrenmeyi, elde etmeyi ve onu kullanmayı öğreten odur. İdareciler, siyasetçiler, fikir ve düşünce dâhîleri, bilgin ve yüksek girişimciler ilk defa onun elinde yoğrulur. Toplumun, insanın ve eğitimin hamurunda mutlaka onun eli vardır. O, her türlü erdemın taşıyıcısıdır, ya da öyle olmak zorundadır. Bugün ne yazık ki toplumsal gerçeklikte öğretmen, hem sosyal nüfuzunu, hem de maddi-manevî donanımını kaybetmiştir.

Oysa o, bizim geleneksel toplumumuzun mukaddes bir taşıyıcısıydı. Her türlü insanî ve toplumsal yükün altında onun emeği vardı. Dolayısıyla etki ve saygınlığı da o ölçüde genişti. Bozulan eğitim sistemi maalesef öncelikle onu vurdu. O, düşünce, kalite ve toplumsal nüfuzunu yitirince, her alanda insanın kalitesi de düştü. İşte günümüzde ortaya konan bir eğitim seferberliği, uzun zamandır sıradanlaşmış bu mesleği yeniden ihyâ etti. Bu seferberlikte öğretmen, yeni donanımlarla tekrar tarih sahnesine çıktı âdeta. Bu sefer eskisinden daha geniş bir sosyal vizyona, maddî-manevî donanıma, fedâkâr ve vefâkâr bir kimliğe sahip oldu. Öğretmen, tarihin hiçbir döneminde bu denli fonksiyoner olmadı. Bu sistem âdeta uyuyan bir devi uyandırmıştı. Öğretmenin üzerinden, Müslüman Türk hamiyetperverliğini, fedakârlığını ve bin yıldır aktıkça durulmuş ve saflaşmış o koca ırmağın engin coşkusu harekete geçirmişti sanki. Denebilir ki, bu geniş eğitim kadrosunu ve eğitim seferberliğini hakkıyla anlamadan, bu hareketi analiz etmeye imkân yoktur. Öğ-

Öğretmen,
tarihin hiçbir
döneminde bu
denli fonksiyoner
olmadı. Bu
sistem âdeta
uyuyan bir devi
uyandırmıştı.

retmen, işte bu denli merkezî bir rol üstlenmiştir bu sistemde.

O, hem erdemli bir toplumun, hem de fedakâr insanın, hoşgörünün ve diyalogun taşıyıcısıdır. Bu yeni tarz ile hem yeni bir eğitim sistemi kurulmuş, hem de yeni bir fedakârlık örneği geliştirilmiştir. Tarihin hiç bir döneminde öğretmenin bu ölçüde geniş küresel bir etki alanı olmamıştır. Öğretmen hiçbir zaman bu kadar çok sesli, renkli, farklı dillere ve kültürlere sahip geniş dünya coğrafyasına seslenmemiştir. Bu yeni ve geniş tecrübe, ondaki sûfist, insanî ve evrensel dokuyu ortaya çıkarmıştır. Farklı kültür ve coğrafyalara karşı hamiyetperverliğimizin intibak kabiliyetini gösteren bir tecrübe de olmuştur bu. Yeryüzünün değişik coğrafyalarına yayılmış ve Türk insanının erdemini, fedakârlığını, cesaret ve insaniyetini oralara kadar götürmüş bu mukaddes varlığın ifade ettiği mânâ ne yücedir.

İSA ARES'LER ÖĞRETMENLERİNİ BEKLİYOR

Adı Mehmet

Kara kıtanın kara gözlü zayıf yüzlü çocuğu
Göz kapaklarında güneş ve çapakları çöl sarısı
Çaresizliğin girdabında
Kelebek renkli yüzünün yorgun yarısı

Adı Mehmet

Bir halkın hikâyesi yani
Yeni günün solduğu belde
Asırlar öncesinin bir yolculuk efsanesi
Bir halkın ismi yani
Kaderden ötesi olmayan
Kimseden medet ummayan yani

Adı Mehmet

Aç karınlı hasta yüzlü ama tok gözlü
Öylece duran ve sabreden
Uzaktan gelen yolcuları ağırladığı dünkü gibi
Necaşi gibi, Habeşi gibi
Doğru dürüst iyi insan gibi

Adı Mehmet

Bir umudun ismi
Çöle yağmur yağdığı gün
Karnının doyduğu gün
Öldüğü günün
Ve üstünde çiçekler açabilen bir mezara
gömüldüğü gününün ismi yani

Adı Mehmet

Açlığın resmi yani

Adı Mehmet

Kimse bilmez kara gözleri gülmez
Dünyanın gözü kör sanki
Kimse onları görmez

Adı Mehmet

Kimse tanımaz, kimse bilmez
Kara gözleri gülmez
Dünyanın gözü kör olmuş sanki
Kimse onları görmez

Adı Mehmet

Savaşmak dururken yani
Mehmedi kim dinler ki
Açlığı kim dinler ki

Adı Mehmet

Hastalığın gözlerindeki buğusu
Açlığın kokusu ve ölümün korkusu
Bir kum fırtınası uğultusu
Ağlayan bir bebek sesi
Ve zayıf dizlerin yağmursuz çöllerdeki izi

Söyle dünya! İnsanların kaç kişi?
Kaçı sağır, kaç kö, kaç arsız, kaç erkek, kaç dişi?
Açlıktan ölmek kaldı mı be şimdi
Söyle dünya! İnsanlık kimin işi?

Adı Mehmet

Kimse bilmez
Kara gözleri gülmez
Dünyanın gözü kör sanki
Kimse onları görmez

GERÇEK ÖĞRETMEN

⇒ Gerçek öğretmen bir koyun gibi olmalı

Gerçek öğretmen, koyun gibi olup süt vermeli, kuş gibi olup kismuk vermemelidir. Zira koyun kuzusunu hazmedilerek meydana gelen süt ile, kuş ise yavrusunu hazmedilmeyen kismuk ile besler.

⇒ Gerçek öğretmen bir cevherci gibi olmalı

Gerçek öğretmen, muhtelif cevherler, inciler ve mercanlar dolu bir dükkana giren ve hepsinden bir miktar satın alıp onları bir gerdanlığa dizen maharetli bir cevherci gibi olmalıdır.

⇒ Gerçek öğretmen bir bahçıvan gibi olmalı

Gerçek öğretmen, içinde her türlü meyve ve sebzelerin bulunduğu bir bahçeye girip her birisinden bir miktar toplayan, sonra da onları bir kaba koyup hem kendisi yiyen, hem de başkasına ikramda bulunan bir bahçıvan gibi olmalıdır.

Evet, âlim olan kimse, hem ilk zamanlardaki, hem de son zamanlardaki âlimlerin dediklerini bir araya getirmeli, sonra onları yaşadığı asrın hâdiseleri ile sentez edip akıl ve kalp süzgecinden geçirmeli, daha sonra da elde ettiği ilim ve mârifetten hem kendisi faydalanmalı, hem de başkalarının faydalanması için gayret göstermelidir.

İyi üstad, dışımızda yaşananı içimizde hayat yapabilen öğretmendir.

Birtakım formülleri sadece ezberleten öğretmen, benliğimizin iktidarından her gün bir parçasını telef ediyor demektir. İyi üstad, dışımızda yaşananı içimizde hayat yapabilen öğretmendir. En iyi öğretmen, en büyük üstad, şüphesiz hayattır. Ancak, ondan ders almasını bilmeyenler için muhtaç olduğumuz öğretmenler, hayatla benliğimiz arasında kürsü kurmuş olan bize daha yakından ve kendi dilimizle öğretici unsurlardır.

Öğretmenler, hayatla
benliğimiz arasına
köprü kurarlar.

Harun AVCI

Çocuğun karakterinin gelişmesinde, sevgi dolu bir öğretmenin büyük rolü vardır.

ÖĞRETMENLİK SABIR İSTER

Öğretmenler çocukları anlama, eğitme ve problemlerini çözmede aceleci olmamalı ve büyük sabır göstermelidirler. Tıpkı ağacın meyveye durması için toprağın hazırlanması, tohumun ekilmesi ve ondan sonra fidenin çimlenmesi beklendiği ve daha sonra fidenin bakımı, sulaması, gübrelemesi yapıp yıllar sonra ağacın meyve vermesi gibi, çocuğun gelişimi de tedricîdir. Tedricîlik kaidesine uyulmadan çocukta hemen bir şeylerin değişmesini beklemek, aşırı su verilince tohumun çürümesi gibi, sadece çocukta ruhî, bedenî ve zihnî bozulmalara yol açar. Bundan dolayı anaokulu öğretmenliği aktif sabır isteyen bir iştir. Rûhen buna hazır olmayan kişiler bu işi yapamazlar.

ÖĞRETMENLİK SEVGİ VE ŞEFKAT İSTER

Her çocuk sevilme ve anlaşılma ister. Öğretmeni tarafından sevilme veya sevildiğini hissetmeyen çocuk, öğretmenden gelen hiçbir şeyi kabullenmez, benimsemez ve neticede eğitimden beklenen maksat hâsıl olmaz. Ancak öğretmen; çocuğun elinden tutar, onu sever, okşar, kucagina alır ve öperse, çocukta öğretmene karşı güven hissi oluşur. Bu da çocuğun karakterinde öğretmenin istediği şekilde değişiklikler meydana gelmesini kolaylaştırır. Zira sevgi dolu bir öğretmenin, çocuğun karakterinin şekillenmesinde büyük rolü olduğu bilinen bir gerçektir.

Öğretmenin öğrencisine olan sevgi ve bağlılığı bazen o kadar ileri gider ki, mesâi bittiği halde çocuk okuldan ayrılmak istemez veya öğretmenin kendileriyle birlikte evlerine gelmesini ister. Bu çocuklar sabahları evden okula çıkarırken ve anne-babadan ayrılırken hiç zorluk çıkarmaz, okula büyük bir istekle gelirler. Bazen annelerinin yanında öğretmene öyle bir sevgiyle sarılırlar ki, bu sevgiden memnun olmayan anne-baba yoktur. Çocuklarının mutlu olması onları da mutlu eder. İşte bu güzel tablo öğretmenin çocukları anne şefkatiyle sevmesinin meyvesidir.

Ders, talebe, öğretmen, okul MİLLÎ MEKTEBİN 4 DUVARI

Nureddin TOPÇU

1- Ders, hakikatlerin araştırılmasıdır. Teknik, ancak ilimlerin tatbikatı diye ve onlardan sonra ele alınır. İlk öğretimin gayesi kalbin terbiyesi, orta öğretimde gaye aklın terbiyesi, yüksek öğretimde ise ihtisaslardır. İlkokul, kalbi temiz bir maya ile yoğurmak içindir.

2- Talebe, hakikatler peşinde koşmayı meslek edinen insandır. Gayesi manevî olgunlaşma olan bir mesleğin insanıdır. Mekteplerin diploma müşterisi ve istikbalin mevki dilencisi değildir. Disiplinin, kâinattaki nizam gibi bir zaruret olduğuna inanmış, diğer sosyal sınıf insanlarına örnek olacak kabiliyette bir üstün insan namzedidir. Çocukluk mesleğini hakkiyle başarmış, talebelik mesleğine siyasî maksatlı dernekçilik, sporculuk, izcilik, rozetçilik, reklâmcılık gibi meslekleri bulaştırmayan insandır.

3- Öğretmen, eğitim-öğretim dâvamızın yapıcı ve en esaslı unsurudur. Hepsinin mesleği yalnız öğretmenlik olan ve bu ulvî vazifeden başka iş görmeyen idealistler ordusuna sahip olduğumuz gün, ilk zafer borusunu çalacağız.

4- İlim mabedimizin dördüncü duvarı, okulun kendisidir. Millet mektebinin dışında yer alacak özellik ve yabancılık tanımayan, kutsal çatısı altında siyasete asla yer vermeyen, öğretmenin ilmî ve ahlâkî, otoritesinden başka hiçbir otorite tanımayan, ruhları huzur içinde birleştirici, disiplinin barındığı mektep, ideal çatı... (Türkiye'nin Maarif Davası, s. 59-62)

İlköğretimin gayesi
kalbin terbiyesi,
ortaöğretimin gayesi
aklın terbiyesi,
yüksek öğretiminki
ise ihtisaslardır.

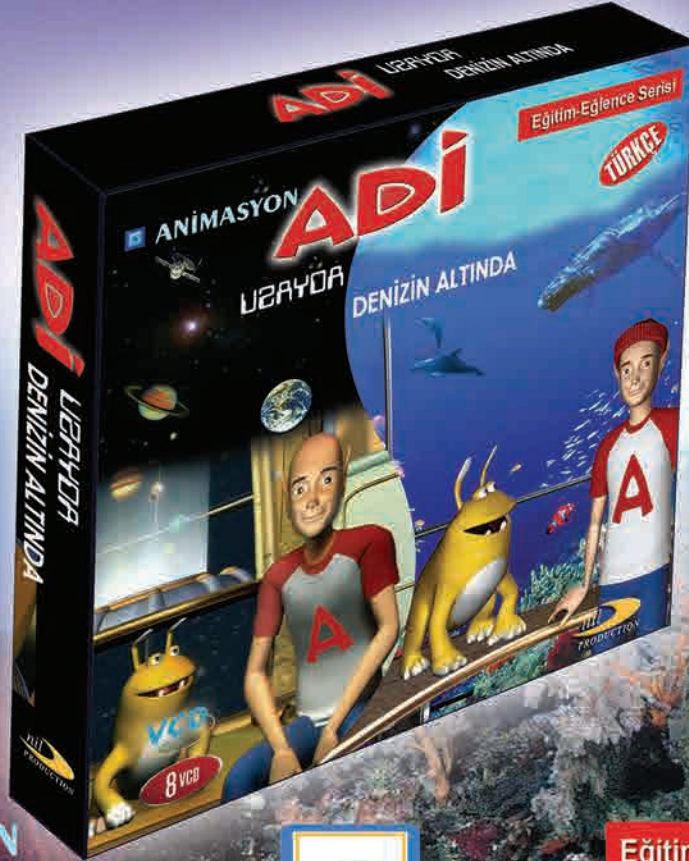

Uzaylılar Kâinatı Anlatmak İçin Geldiler!

Su dünyasının ihtişamına ve uzayın gizemine dair hemen hemen her şey...

ADİ ile çocuklar evrenin gizemlerini keşfedecek, keşfederken hem öğrenecek hem de eğlenecekler! Bu müstesna seriler çocukları büyülediği kadar anne-babalarını da büyüleyecek!

8 VCD

ANIMASYON

Eğitim-Eğlence Serisi

1. Öğretmen mütevâzî olmalı; asla mağrur olmamalıdır.

Bir tohumun bitki ve ağaç haline gelebilmesi için toprağa düşmesi gerektiği gibi; bir kimsenin de insanlık âleminin tâcî olabilmesi için tevâzu kanatlarını germesi ve gönlünü herkese açması gerekir. Bunun alâmeti; öğrencinin kendisine rahatlıkla gelip soru sorma cesaretini bulmasıdır.

2. Öğretmen çok sabırlı ve müsamahalı olmalı ve teennî ile hareket etmelidir. Özellikle kâbiliyetli öğrencilere karşı daha da temkinli olmalıdır.

3. Öğretmen önce kendisi ilmiyle âmil olmalı sonra bildiklerini gidip başkalarına anlatmalıdır. Öğretmenin öğrencileri üzerinde etkili olabilmesi için de bildiği ile amel etmesi ve bildiklerini gizlememesi gerekmektedir.

4. Sevdirecek icrâatta bulunmak korkutarak icrâatta bulunmaktan daha iyidir.

5. Öğretmen, alabildiğine şefkat, merhamet, hürmet ve mülâyemet, ciddî bir azim, sağlam bir irâde ve sürekli bir gayret, kuvvetli bir ihlâs, samîmiyet, hasbîlik ve fedâkârlık içinde bulunmalıdır.

6. Bir hocanın sîmâsında melâhat, tabiatında

letâfet, sohbetinde halâvet, fikirlerinde isâbet, sözlerinde münâsebet ve davranışlarında mülâyemet bulunmalıdır ki, çevresindekileri mıkna-tıs gibi kendine çeksın.

7. Öğretmen önce mesleğini sevmelidir. Sonra mesleğin kudsîyetini idrâk şuurunu içinde ve zamanı en faydalı şeylerle değerlendirmek suretiyle hareket etmeli ve ilimle yaptığı hizmetin faydasını umumîleştirmeye çalışmalıdır.

8. Öğretmen ilmin izzetini daima korumasını bilmeli ve itibarını hiç bir şekilde düşürmemelidir. Bunu dînin ve aklın çirkin gördüğü şeylerden uzak durmakla, faydalı olan şeyleri yapmakla, sahip olduğu maddî imkânlarla kanaatkâr olmakla, âmirlerine karşı şahsiyetini muhafaza etmekle, bir mesele hakkında kendisine sorulmadıkça fikir beyan etmemekle ve her hususta teennî ve sabırla hareket etmekle sağlamalıdır.

9. Öğretmen fikirlerinde ve davranışlarında ihlâslı ve samîmî olmalıdır.

10. Öğretmen derse hazırlıklı girmelidir. Yani derse akîl ve naklî delilleri tetkik ederek girmeli ve her defasında öğrencilerine mutlaka yeni bir şey öğretmelidir.

REHBER ÖĞRETMENİN EN BELİRGİN ÖZELLİKLERİ

Vehbi YILDIZ

11. Duygusallık öğrenmeyi ve bellemeyi müspet mânâda çok etkiler. Binâenaleyh öğretmen dersini sâlih kimselerin örnek hareketlerinden misaller vermek suretiyle işlemeli ve böylece verdiği dersin ve yaptığı nasihatın tesirli ve kalıcı olmasını sağlamalıdır.

12. Öğretmen bir alanda öğrendiklerini başka bir alanda uygulayabilmelidir. Yani konular ve dersler arasında transfer ve geçiş yapabilmeli ve irtibat sağlayabilmelidir. Bu ise hem çok kitap okumaya ve tecrübeye hem de zihin uyanıklılığına ve hâfıza kuvvetine bağlıdır.

13. Öğretmen daima ümit vermeli ve bunu müşahhas delillerle kuvvetlendirmelidir. Kendisini dinleyenleri moral bozucu bazı hadiseleri nakletmek suretiyle hayal kırıklığına ve moral bozukluğuna uğratmamalıdır.

14. Öğretmen, konuşurken usandırmamalı. Az fakat öz ve kapsamlı konuşmalı. Gerekli yerlerde yeterince açıklamalarda bulunmalı. Zaten sözün güzelliği kısa fakat geniş mânâlı olmasıdır.

15. Öğretmenin her söylediği doğru olmalıdır. Fakat her doğruyu herkese ve her yerde söyle-

memelidir ve söylemeye hakkı da yoktur. Me-seleleri muhatabın kabiliyet, karakter ve anlayış seviyesine göre takdim etmeli ve ona göre ilgi göstermelidir. "İncileri sığırın boynuna asmak" gibi mânâsız bir takdim ve bir alâka şeklinden kesinlikle kaçınmalıdır. "Ata ot, ite et vermek" şeklinde davranmalı. Yani durumuna göre ihtiyacını gidermeye çalışmalıdır. Nitekim, Mevlânâ şöyle diyor: "Kötü yaratılışlı ve değersiz kişiye ilim ve fen öğretmek, yol kesen eşkiânın eline silah tutuşturmaya benzer."

16. İlk plânda hakkı ileri sürmeli ve öğrencileri hakka âşık ve bağlı hâle getirmelidir. Sonra da büyük alimleri nesle çok iyi tanıtip onları nesle sevdirmeli; fakat ikide bir şahısları ileri sürmemeli ve onları taklitte yetinmemelidir.

17. Öğretmen bildiklerini esirgememeli. "Taşı geldiğine koymak" cinsinden yerinde ve zamanında olmak şartı ile bildiği gerçekleri öğretmelidir.

18. Öğretmen öğrencilerine dâimâ hayırlı duâ-larda bulunmalı ve onlardan hayırlı duâlar istemelidir. Bu husus öğretmen-öğrenci arasındaki alâkayı pekiştirir ve sevgiyi artırır.

19. Herşeye el atmak ve her şeyi bir anda halletmeye kalkışmak, her şeyi terk etmek demektir. Hem her şeyden anlıyor olmak, hiçbir şeyden anlamamak demektir. Zira Peygamberler hariç; sâir insanlar ancak bir fende veya bir meslekte meleke sahibi olabilirler. Üç-dört fende ihtisas sahibi olan pek az kimse vardır. Çünkü bir fende meleke kazanmak ve ihtisas sahibi olmak o fennin hakîki yönünü ve mâhiyetini kavramak ve hem fikir, hem ilim, hem de davranış olarak onu temsil etmek demektir. Öyle ise ilim yoluyla başkalarına faydalı olmak isteyen bir kimse, bir fende ihtisas sahibi olacak ve diğer bilgi ve tecrübelerini o fenne yardımcı ve tamamlayıcı olacak şekilde kendini hazırlamalıdır. Zaten bir ilim dalı başka bir ilim dalına tahakküm etmez; ancak kuvvet verir ve yardımına koşar.

(İlim ve İrfan Nesli'nden)

BİR BAŞARI
ÖYKÜSÜ

Hamzalara, Ömerlere, Osmanlara, Tahirlere, Yusuf'lara, Ahmetlere...

Çocuğunun yaşgününü, evlilik yıldönümünü unutan öğretmenlerin gözyaşlarının, aydınlık geleceğe bengisu oluşunun hikâyesi

Gece, okulun öğretmenlerinden biri bizi eve davet ediyor. Evin küçük kızı bir yaşındaki küçük Sakine. Bursa'daki dede ve nine daba torunlarını görmemişler.

Abmet KABAĞLI

Ali TOKUL

Heyecanlıydı. Bir o kadar da huzurlu. Biraz sonra üzerine titrediği, üç yıldır beyninin ve yüreğinin içindekileri harmanlayıp bir süt gibi içirdiği öğrencisi, Respublika Olimpiyatları'nda (Ülke çapında yapılan bilim olimpiyatları) kazandığı birincilik ödülünü almak için sahneye çağrılacaktı. Hislendi. Gözleri buğulandı. Renkler, şekiller flu-laştı; birbirine karıştı. Daldı. Çiçeği burnunda hanımıyla beraber havaalanındaki beyecanlarını hatırladı. Daba evleneli bir hafta olmuştu, ilk defa uçağa bineceklerdi. Birazcık korkuyorlardı işin doğrusu. Ayağı yere basmıyordu ki meretin. Uçak, adeta ideallerinin kutsallığına denk bir yüksekliğe kanatlanmıştı. Bu yüceliğin gönderinde birbirlerine söz vermişlerdi. Birbirlerine olan sevgileri gibi buraya geliş amaçlarını da aynı aziz duygularla sevecekler, Anadolu'yu ve Anadolu insanını sevdirmek için yaşayacaklardı. Ne de olsa gurbetti... Dil bilmiyor, çevreyi tanımıyorlardı. Etütler, öğretmen toplantıları, yurt nöbetleri derken haftanın üç-dört günü eve çok geç gelmek zorunda kalıyordu. Eşi, "akrebin" insanı saniye saniye sokan yalnızlık nöbetlerine yüreğini Anadolulaştırarak tabammül ediyordu. Türkiye'nin batısından Kazakistan'ın Kostanay'ına, insanın metabolizmasını tepetaklak edecek bir iklim gelmişlerdi. Çok soğuktı. Çok kar yağıyordu.

Dışarı çıkamadıkları günler oluyordu. Bazen aradıkları şeyi bulamıyorlar, aradıkları şey ortaya çıktığında ceplerindeki şey ortadan kayboluyordu.

Kendilerinden bir parça kabul etmişlerdi bu sıkıntıları. Hallerinden hiç şikayetçi olmamışlardı. Bu sıkıntılarla sarmaşdolaş, her şeylerini ellerinden geldiğince öğrencilerine vermeye çalışmışlardı. Çünkü onlar Kazakistan'ın geleceğiydi. Çünkü onlar Kazakistan'dı, ihmalinin, kusurunun faturasını yarın Kazakistan ödemek zorunda kalırdı. Bu, atayurda vefasızlık Anadolu'ya ihanet olmaz mıydı?

İki senedir memlekete gitmemiş, gidememişlerdi. Birinde okulun "remontu" (tadilatı) için kalmışlardı. Diğerinde ise "Aybike"leri katılacaktı aralarına. Anasız babasız kaç bayram geçmişti aradan, unutmuşlardı neredeyse. Hislerine hakim olamadı. Yanaklarında bahar yağmurları vardı şimdi. Olacaktı ya... Dün Aybike'sinin yaşgünüydü, bugün de evlilik yıldönümleri. Bu program için üç gündür Almatı'da olduğundan, ne bir çikolata alıp çocuğunun yanaklarına öpücük kondurabilmiş, ne de hanımına bir demet çiçek verebilmişti.

Düşüncelerinden, öğrencisi Almaş anons edilince sıyrıldı. Alkışlar öğrencisi içindi. Öğrencisinden sonra sahneye "Başkan" çağrıldı. Bir alkış da onun için koştı. "Başkan" konuştu, alkışlandı. Alkışlandı, konuştu. Sonra "Başkan" armağanını verdi öğrencisinin. Bir daba alkışlandılar. En fazla o gurur duyuyor, o alkışlıyordu.

Ama hiç kimse dün onun Aybike'sinin birinci yaşgünü, bugün de evliliklerinin beşinci yıldönümü olduğunu bilmedi.

Onunsa sevinç ve hüzmün gözyaşları birbirine karıştı.

Kimbilir belki kendisi de farkında değildi ama, onun ve onun gibilerin gözyaşları aydınlık bir geleceğe bengisu oluyordu.

(Akasya Hikayeleri'nden...)

*Ben elmasım, sarraf sensin
Pırlanta isem emek senin
Parlıyorsam yıldız senin
Ama bir de parçalarsan
Kırık senin, kırık senin öğretmenim.
Ben boş defter, kalem sensin.
Doğru yazsan yarın senin
Güzel yazsan yarın senin
Ama bir de karalarsan
Vicdan senin, vicdan senin öğretmenim*

(Bayan Ögcey Fen Lisesi 2. sınıf öğrencilerinden Hayşi Aykerim adında bir Moğol çocuğun "öğretmenim" isimli uzun şiirinden)

BİR GÜN YETMEZ ÖĞRETMENİM

Haydar YILDIRIM

Hepimiz tanırız onları, hepimiz severiz. Bizim gökkubbemizde asılı duran güneş gibidirler. Sevgileriyle ısıtırlar bizi, ışıklarıyla aydınlatırlar. Çok erken yaşlarımızda hayatımıza girdiler ve bir daha çıkmadılar. Onlar artık bizim en güzel hanemizin yani kalbimizin daimi konukları oldular. Onları ağırlamaktan memnunduk.

Onlar hayatın içindedirler. Başka başka ad ve ünvanlarla karşımıza çıkarlar. Her karşılaşmada bizim kulağımıza tatlı nağmeler fısıldarlar.

Onlar bazen babadırlar. Adları Kâmil, Recep, Hüseyin veya Ahmet'tir. Bize ufuk gösterirler. Yaşatmak için yaşamaktan, ağır sevdalardan bahsederler. Tökezlediğimiz her ân yanımızda belirirler.

Onlar bazen annedirler. Adları Zeliha, Ayşe veya Zeynep'tir. Bizim için şefkat kanatlarını

gererler, bizim için ağlarlar. Ağladığımızda mendil olup gözyaşlarımızı silerler.

Onlar bazen ağabeydirler. Adları Sinan, Adem, Şeref, Tahsin'dir. Hayatı öğreniriz onlardan. Yolda hep bir adım önümüzde giderler, ışık olurlar karanlıkta bize.

Onlar arkadaşlırlar. Adları Tayfun, Hasan, Ali Kemal veya Murat'tır. Sevgiyi paylaşırlar onlarla, aşkı, heyecanı.

Onlar uzun bir zaman önce bir kış mevsiminde yola çıkanlardı. Yolculukları bahara doğruydı. O yolda bize; bilgilerini, şefkatlerini daha doğrusu hayatlarının büyük bir kısmını verdiler. Bizim için yaşlandılar, bizim için saçlarına aklar düştü o ak yürekli insanların.

Biz ne yaptık peki? Biz de; şartsız, elenmemiş ve riyasız sevgimizi verdik sevgiyi hak eden o kutlu insanlara.

Bir gün yetmez, bir hayat kutlu olsun sizlere.

ÖĞRETMEN BİR ŞARKIDIR

İlyas AMANGELDİ

Öğretmenin davranışlarındaki hassasiyet; sözlerinin tesiri ve istediklerine ulaşma adına fevkalâde önemlidir. Çocuk, iyi ahlâkı, iyilik telkinlerle değil, iyi örneklerle kazanır. Öğrencisine iyi örnek olan bir öğretmen, ahlâk kitaplarından daha tesirlidir.

E

ğitim hakkında Atamurat şehrinde Ferit Bey'den tesirli sözler dinlerken, muhatabıma şu soruyu yönelttim:

- Afedersiniz! Siz çocukları sevmek lazım diyorsunuz. Öğrencileri kendi çocuğun gibi görmeli diyorsunuz. Bunu ben de söyleyebilirim. Ama izah et deseler, ne diyeceğimi bilemem. Çünkü ben okulda çalışmadım. Başka birinin çocuğuyla da terbiye meselesinde ilgilenmedim. Siz bunu yapıyorsunuz. Onun için, şu, çocuğu sevmek, her öğrenciyi kendi çocuğun gibi görmek dediğiniz şeyi biraz açar mısınız?

- Sevgi denilen şeyi anlatmak zor. Ama ben yine de söyleyeyim. Misal mi gerek? Okulda kaloriferler yanmadığı için çocukların yatakhane-

leri soğusa ben sabaha kadar uyuyamam, öğrencilerin yemeği benim önüme aldığım yemek kadar yoksa lokmalarım boğazıma dizilir. Öğretmen okula, bir kafese alışmış kuş gibi bağlanmalıdır. O okulsuz kalsa, bahsettiğimiz kuş gibi; yaşayamamalı. Öğretmen şarkı olmalıdır, o şarkının bestesini öğrencileri yapmalıdır.

- Türkmen-Türk Mekteplerinin bütün öğretmenleri bu dediğiniz gibi olabiliyor mu?

- Bu soruyu genel müdürümüze sorsanız daha tatminkâr bir cevap alabilirsiniz. Ben kendi okulumu tanıyorum, dolayısıyla kendi okulum hakkında konuşabilirim. Ekseriyeti bu dediğim gibi. Henüz tam bestesi durulmamışlar varsa da tek tük, onlar da mırıldanıp geziyorlar. Ümit ediyorum

rum ki onlar da güzel ezgilere dönecekler, kendileri bile farkına varmadan.

- Siz öğrencilerin geleceğinden bahsederken de ümit demiştiniz. Ümitlerim gerçekleşmez diye korktuğunuz olmuyor mu? Umutlarınızın hayatın coşkun seli önünde taşsa, kayaya çarpsa da dayanacağını umuyorsunuz anladığım kadarıyla?

- Doğru, biz ne kadar çocuklara hayata yakın eğitim verelim desek de bunu tam olarak yapamıyoruz. Bunun imkânı da yoktur belki. Hayatın akışı, debisi, silkelemesi bazen oluyor ki, göz önüne getiremeyeceğimiz kadar kompleks, paradoksal bir hal alıyor. Hayat bizim mezunlarımıza özel muamele edecek değil. Ama onların çoğu istediğin debiye dayanır, niyetini iyilikten ayırmaz, aldatici etkilerin arkasına düşmez, kötüden uzak durup, iyiye örnek olurlar. Onların içinde birkaç tane çatlayan, yarılan, kenarı kırılan olabilir. Ama hiçbirinin tuz-buz olacağını sanmıyorum, inşallah zaman gösterir, bu çekilen emeklerin semeresini.

- Öğretmenlik mesleği baş ağrıtan, saç döken bir meslek. Hep aynı dersler, hep aynı sınıflar. Onun sizi bıktırdığı, sıktığı zamanlar da oluyor. Siz öyle durumlarda dikkatinizi nasıl dağıtıyoruz? Kendi memleketinizde, Türkiye'de olsanız, hısım-akraba, dost yaranınız çoktur. Eviniz vardır. Burada oturduğunuz evde de kiracısınız, konu komşuyla anlaşmak da zordur.

- Sanırım bütün bu zorlukları yine öğretmen ol-

duğumuz için çabuk atlatıyoruz. Çünkü gerçek öğretmen canı sıkılsa dermanın çocuklarda olduğunu bilir. Bazen rüyamdan ders anlatırken uyanıyorum. O zaman vaktin gece yarısı olmasına bakmaksızın giyinip okulun yolunu tutuyorum. Bekçilerle oturup çay içiyorum. Rahatlayıp eve dönüyorum. Sizin ahalteke atlarının seyisleri gibi: Öğretmenlik de bir çeşit seyislik... Bir tutku... Tadını alan adamı kendi haline bırakmıyor. Üstelik bir sanat... Dikkat ettiyseniz hayvanlar kendi yavrularından başkasını teper, ısırır, yanından kovar. Kendinden olanı ise ölümüne kıskanır. Bu duygu, bir parça insanda da var. Yani hayvanlar gibi elin çocuğunu tepmiyor, süsmüyor ama sizde dendiği gibi "Karganın kaz balası, her kimin öz balası" ne de olsa. Ama, öğretmende bu durum başkadır. Her sınıf öğretmenin kendi sınıfının öğrencisine daha candan baktığını sınıflararası yarışlarda görüyorum. Sonra okullar arası yarışlarda da "Atamurat mektebinin öğrencisi" dense yüreğim yerinden çıkacak gibi oluyor. Bizim kaderimiz böyle. Eğer böyle kadere razı isen öğretmen olmaya cüret edebilirsin. Yoksa olmuyor. Eğer sana emanet edilen çocuklara elin çocuğu gözüyle, bakıyorsan öğretmen değilsin sen. Böyleyken öğretmenliğe devam ediyorsan insan da değilsin. Yani öğrencileri sevmeden öğretmenlik yapan adamın yaptığı, aslında kendi adına kara çalmaktan başka bir şey değildir.

(Kalır Dudaklarda Şarkımız... 'dan)

ÖĞRETMENİN

RUH YAPISINI OLUŞTURAN KARAKTERLER

Nureddin TOPÇU

R

uhî varlık halinde bizi yapıp yoğuran ve pek çok mesuliyete sahip olan öğretmen, nasıl bir insandır, nasıl bir varlık olmalıdır? Öğretmenin ruh yapısını meydana getiren karakterleri şöyle gözden geçirebiliriz:

1 - Her şeyden evvel öğretmen, hayatımızın sahibi olmaktan ziyade sanatkârdır. Kullanıcısı değil, yapıcısıdır. Seyircisi değil, aktörüdür. O, en doğru, en güzel hayat örneğini yapar, hazırlar, bize sunar; biz yaşarız. Bizim vazifemiz, bu hayata anlayış katmaktır; anlayışla ona iştirak etmektir. Balını yemeyip yaptıktan sonra bize bırakan arının şiarını şuurlandırıp bir ideal haline getirirseniz, onda öğretmeni bulursunuz. O, ruhumuzdaki kat kat fetihlerin kahramanı ve şerefın sahibi olduğu halde, bu hayatı yaşamayı değil, ona hizmeti tercih ile seçmiş fedakâr varlıktır.

2 - Öğretmen, geçeceği yol bütün engellerle örtülü olduğu halde, buna tahammül etmesini bilen, tahammül etmesini seven idealcidir, idealinin düşmanları karşısında bile bunlara «Beddua et!» diyenleri, «Hayır, ben beddua için gönderilmedim!» diye susturarak «Bir gün gelecek bunlar dâvamıza en büyük hizmeti yapacaklardır.» diye tebşir eden rahmetler müjdecisidir.

Gücümüzün yetmediği yerde kalbimizin beddualarına, yüzümüzün güldüğü yerde gönlümüzün kin ve nefretlerine karşı gelerek, bu beddualarla kinleri, içimizdeki gizli kirli bir şeyi yolarak atar gibi, ruhumuzdan sıyrıp atabilecek el, öğretmenin elidir.

«Kime karşı olursa olsun, her düşmanlık, mutlaka kendimize düşmanlıktır.» itikadını kalbimize öğretmen sokabilir. Zira böyle bir inanış ve bu inanışla yaşayış, bir telkinin, bir mücerred düsturun telkininin eseri olamaz. Bu yolda adanmış bütün bir hayat ister. Ve bu yol, yolcularını saadet kıblesine götürür. Gandi, İngilizlere karşı kinini unutmak için, oruç ibadetine senelerce nefsinı adadı.

Tahammülsüzlüğün, şikâyetin başladığı yerde öğretmenlik dâvası biter. Öğretmen, daima muvaffakiyetsizliğinin, zaaflarının sebebinı arayarak kendini düzeltmeye çalışmalıdır. Yine Gandi, talebesinde hata görürse, bunun sebebi nefsindeki kifayetsizlik olduğunu kabul ederek oruç tutuyordu. Öğretmen, kade-

rin karşısına çıkardığı engellerle mücadele ederken sonuna kadar nefsinde fedakârlık yapmayı göze alabilen cesur insan olmalıdır.

3 - Öğretmenlik sevgi işidir, ruh sevgisidir. Ruhun ulvî olan isteklerine, nefsinde her şeyi feda eden sevginin ferdi ulaştırdığı örnek insan mertebesidir. İdeale istediğimiz kadar, hatta bizden istenildiği kadar örnek olmak mecburiyetindeyiz. Öğretmen halk gibi, her yaşayan gibi yaşayamaz. Herkesin sevinip güldükleri gibi sevinip gülmemize «bizim bildiklerimiz» mânidir. Peygamberimizin bunu pek güzel anlatan bir sözü var: «Eğer bildiğimi bilseydiniz, az güler, çok ağladınız ve zevklerinizi yapamazdınız.»

Ve işte bu hal, sevginin bizi ulaştırdığı bir mertebedir. Ferâğatin, aşkın meyvesidir. Ebu Hanife, bir gün Bağdat'ta bir dostuyla beraber dolaşırken, yanlarından geçen gençler birbirlerine, «Bu adamı görüyor musun? Yatağını toplamış, geceleri uyumuyormuş. Hep ibadet ediyormuş.» diye konuşuyorlar. Bunu dinleyen Ebû Hanife yanındaki dostuna, «İşitiyorsun ya, halk benim hakkımda nasıl düşünüyor. Söyledikleri varid değil. Ama madem ki beni öyle biliyorlar. Bundan sonra uyumayıp bütün gece ibadet bana vacib oldu.» Ve o günden itibaren yatağını topluyor. Sabahlanan namaz ve ibadetler arasındaki fasılalarda oturduğu yerde uyumakla iktifa ediyor.

4 - Öğretmen, hepimizin her an muhtaç olduğu doktor-dur, iman ve anlayış vasıtaları ile bizi tedavi eder. Ruhlarımıza sunar ve hakikat âleminden haberler verir. Tehdid ve dayakla öğretmek, öğretmenin işi olmadığı gibi iç güdülerimize serbestçe alacağı istikametleri göstermek de öğretmenin vazifesi değildir. Birincisi düşmanın, ikincisi dalkavukla hokkabazın işidir.

5- Öğretmen, insan olan varlığımızı alır, ona sonsuzluk dünyası olan ruhî hayat istasyonlarında yol alacak kudretin ve değerlerin aşısını yapar. Hayat, var olanı olduğu gibi tanıtmaya kabiliyetlidir. Öğretmen var, olması lâzım geleni öğretir. Realitenin ustası bizzat kendisidir, idealin ustası ise öğretmendir. Sanatkârın ve bâhusus edebî sanat sahiplerinin bu öğretmen rolünü yaptıklarını unutmamak lâzımdır.

(Türkiye'nin Maarif Davası, s. 22-25)

ÖĞRENİME VE ÖĞRETİME ÜZERİNE ALLAH RESÛLÜ (s.a.s) BUYURUYOR Kİ:

En büyük öğretmen Efendimiz (s.a.s.) öğrenme ve öğretmenin değerini şu sözleriyle anlatmaktadır:

- "Kim bir ilim öğretirse ona bu ilimle amel edenlerin sevabı vardır. Bu, amel edenin ücretini eksiltmez."
- "Kişinin (öldükten sonra) geride bıraktıklarının en hayırlısı şu üç şeydir: "Kendisine dua eden salih bir evlad, ecri kendisine ulaşan bir

sadaka-i câriye, kendinden sonra amel edilen bir ilim."

- "Mü'min kişiye, hayatta iken yaptığı amel ve iyiliklerden, öldükten sonra ulaşanlar, öğretilip neşrettiği bir ilim, geride bıraktığı salih bir evlad, miras bıraktığı bir mushaf (kitap), inşa ettiği bir mescid, yolcular için yaptırdığı bir bina, akıttığı bir su, hayatta ve sağlıklı iken verdiği bir sadakadır. Ölümünden sonra kişiye işte bunlar ulaşır."

⇒ "Sadakanın en üstünü, kişinin bir ilim öğrenip sonra da onu Müslüman kardeşine öğretmesidir."

⇒ "Hayır bir alışkanlıktır, şer de düşmanlıktır; Allah kimin hakkında hayır murad ederse onu dinde âlim kılar."

⇒ "İlim talebi her Müslümana farzdır. İlimi, ona layık olmayan kimseye öğretmek, domuzun boynuna mücevherat, inci, altın takmak gibidir."

⇒ "İlim talep etmek üzere yola çıkan hiç kimse yoktur ki, melekler, onun bu yaptığından memnun olarak, ona kanatlarını germemiş olsunlar!"

⇒ "İnsanlardan öyleleri vardır ki, onlar hayrın anahtarları, şerrin de sürgüleridir. Allah'ın, ellerine hayrın anahtarlarını koyduğu kimsele-re ne mutlu! Şerr'in anahtarlarını Allah'ın ellerine koyduğu kimselere ne yazık!"

⇒ "Allah benim sözümü işitip belleyen, sonra da onu benden (başkasına) ulaştıran kimse-nin yüzünü Kıyamet günü ağartsın. Zira nice ilim taşıyıcılar vardır ki, alim değildir. Nice ilim taşıyıcıları ilmi, kendinden daha alim olana taşırlar."

⇒ "Sen bir cemaate akıllarının almayacağı bir şey söylersen mutlaka bu, bir kısmına fitne olur."

⇒ "İnsanlara anlayacakları şeyleri anlatın. Allah ve resulünün tekzip edilmelerini ister misiniz?"

⇒ "İnsanlara haftada bir kere hadis anlat. Buna uymazsan iki kere olsun. Daha çok yapmak istersen üç olsun. Sakın halkı şu Kur'an'dan usandırma! Halk kendi meselele-

rini konuşurken, senin onlara gelip, sözlerini keserek, bir şeyler anlatıp onları bıktırdığını görmeyeceğim. Onlar konuşurken sus ve dinle. Onlar sana gelip: "Konuş!" diye talepte bulununca, istiyorlar demektir, o zaman konuşursun."

⇒ "Bildiklerinde Allah'a karşı müttaki ol (bu sana yeter)!"

⇒ "Vallahi, senin hidayetle bir tek kişiye hidayet verilmesi, senin için kıymetli develerden oluşan sürülerden daha hayırlıdır."

⇒ "Kim, bir ilimden sorulur, o da bunu ketmedip söylemezse (Kıyamet günü) ateşten bir gem ile gemlenir."

⇒ "Hikmetli söz mü'minin yitiğidir. Onu nerede bulursa, onu hemen almaya ehaktır."

⇒ "İlim talebi için yola çıkan kimse dönünceye kadar Allah yolundadır."

⇒ "Kim bir ilim öğrenmek için bir yola girerse Allah onu cennete giden yollardan birine dahil etmiş demektir. Melekler, ilim talibinden memnun olarak kanatlarını (üzerlerine) koyarlar. Semavat ve yerde olanlar ve hatta denizdeki balıklar âlim için istiğfar ederler. Âlimin âbid üzerindeki üstünlüğü dolunaylı gecede kamerin diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler, ne dinar ne dirhem miras bırakırlar, ama ilim miras bırakırlar. Kim de ilim elde ederse, bol bir nasib elde etmiştir."

⇒ "Allah Teâla Hazretleri, melekleri, semâvat ehli, deliğindeki karıncaya, denizindeki balıklara varıncaya kadar arz ehli, halka hayrı öğretene mağfiret duasında bulunur."

EĞİTİMİN MUHATABI İNSANDIR

İnsanı iyi
tanımadan,
ona bir eğitim
elbisesi biçmek
mümkün değildir.

E

ğitimin muhatabı insandır. İnsanı iyi tanıyamadan, ona bir eğitim elbisesi biçmek mümkün değildir.

Eğitim sisteminin temelinde, önce insanın tesbiti, tahlil edilmesi ve onun iyi tanınması yatmaktadır. Çünkü eğitimden ne anlaşıldığı insandan ne anlaşıldığına bağlıdır. Bu, tıpkı boya göre kumaş kesmek, hastaya göre tedavi sunmak gibidir.

Ne yazık ki, günümüz eğitim sistemlerinde bu husus yeterince anlaşılmiş değildir. Özellikle Batı eğitim sistemi insana evrimci bir gözle baktığı, onun yalnızca maddi yönünü ele aldığı, nefsanî isteklerini değerlendirdiği ve insanı huzura götüren manevi yapısına el sürmediği için, ortaya çıkardığı neslin hali yürekler acısıdır.

Kuru, cılız ve ruhsuz işleyen eğitimlerin insanı keşifte hata yaptığı ortadadır. Çünkü insanın iç dekoruna göz gezdirmeyen ve insanın nasıl mükemmel bir varlık olduğunu bilmek istemeyen eğitimciler; insanın eğitim metodunu ya köpeklerde ya farelerde ya da maymunda ara-

mişlardır. (Leyla Küçükahmet, Öğretim İlke ve Yöntemleri, s. 18) Bunlar arasında insanın "düşünen bir hayvan" olduğunu söyleyen veya onu "tapılacak bir varlıktır" şeklinde niteleyen ifrat ve tefritçi bilim adamlarının yanında, insanı "meçhul bir varlık" diye takdim eden Alexis Carrel gibi kimseler de vardır.

Elbette insanı böylesine eksik, noksan ve mahiyetinden uzak bir hayvan gibi gören eğitimciler de; yalnızca dünya hayatının ihtiyaçlarının dikkate alındığı ve hayvanca bir görüşün ışığında eğitim modellerini tanzim etmişlerdir. Sonuç ise, hiç de insanca olmamıştır. Çünkü insan bir yığın et değildir. Cesedin ihtiyaçlarını tatmin etmek insanı tatmin etmez. Cesetten başka insanın manevi latifeleri ve onların istekleri vardır ki bu kimseler tarafından bu hususlar hesaba katılmamıştır.

İnsanı tanıtmaya, "nereden geldiği ve nereye gittiği" sorusuyla başlayan bazı eğitimciler; "İnsan bir yolcudur, çocukluktan gençliğe, gençlikten ihtiyarlığa, ihtiyarlıktan kabre, kabirden haşre, haşirden ebede kadar yolculuğu devam eder" diyerek, insanın dünyaya başıboş gelmediğine, İlahi tasarruf altında bulunarak bir kudret tarafından ebede sevkolunduğuna dikkat çekmişlerdir.

ÖĞRETMEN ÜZERİNE ALTIN SÖZLER

Derleyen: İsmail DAYIOĞLU*

- ⇒ Bana bir harf öğreten, beni kendine köle yapmıştır. (Hz. Ali)
- ⇒ Öğretmenin iyisi minare başında, kötüsü kuyu dibindedir. Öğretmenler için ortası yoktur. Ya âlâ-yı iliyinde veya esfel-i safilindedir. (Bediüzzaman)
- ⇒ Koyun yavrusuna süt, kuş yavrusuna kumuk verir. (Bediüzzaman)
- ⇒ Mektepler gerçek öğretmenlerin elinde mâbet hâline getirileceği âna kadar, hapishanelerin boşalabileceğini beklemek beyhûdedir. (M. Fethullah Gülen)
- ⇒ Her gün ayrı bir sancı ve ızdırapla talebenin gönlüne inen, ders ve davranışlarıyla onun dimağına silinmez renkli çizgiler bırakan öğretmen, yeri dolduramaz bir öğreticidir. (M. Fethullah Gülen)
- ⇒ Devletleri ve medeniyetleri yapan da, yıkan da

öğretmenlerdir. (Nureddin Topçu)

- ⇒ Âdemoğlunu, beşikten alarak, mezara kadar götürüp teslim eden, dünyanın en büyük mesuliyetine sahip insan öğretmendir. (Nureddin Topçu)
- ⇒ Kendi muhtâc-ı himmet bir dede, Bilmez ki, gayra nasıl himmet ede. (Türk Atasözü)
- ⇒ Dünyada her şeye kıymet biçilebilir. Ama öğretmenin eserine kıymet biçilemez. (Socrates)
- ⇒ Öğrendiklerimi öğretmekten yorulmadım, bu ise benim için küçük bir hizmettir. (Confucius)
- ⇒ Eğitilebilecek bir insanı eğitmek onu harcamaktır. Eğitilebilmesi mümkün olmayan bir insanı eğitmek çeneyi boşa yormaktır. Akıllı bir insan ne insanı ne de çenesini boşa yorar. (Confucius)
- ⇒ Eski bilgileri kullanarak yeni bilgiler elde etmek eği-

timin temelidir. Bunu başaran da öğretmendir. (Confucius)

⇒ Açılan her okul, bir hapisanenin kapatılması demektir. (Victor Hugo)

⇒ Öğretmen bir kandile benzer, kendini tüketerek başkalarına ışık verir. (Ruffini)

⇒ Hatalar, ekseriya en iyi öğretmendir. (J. A. Froude)

⇒ Kitaplar sessiz öğretmenlerdir. (Gellius)

⇒ Bir doktor, dişiçi ya da avukat, ofislerinde yirmi beş kişi bulursa, herbirinin değişik ihtiyaç ve istekleri olsa, bazıları orada bulunmak istemese ve problem çıkarsa, doktor, dişiçi ya da avukat yardım olmaksızın dokuz ay boyunca onlara sadece profesyonel tavırlarda bulunmak zorunda olsa bir öğretmenin ne yaptığını anlayabilirler.

(Colman Mc Carthy)

⇒ Alimin öğüdü, ateşin üstüne düşen bir damla su gibi-

dir. En azından biraz olsun rahatlatır. (Thomas Carlyle)

⇒ Eğitim-öğretimin anlamı, ezberlemek değil, öğrenmektir. (Thomas Otway)

⇒ Her birinden bir şeyler öğrendiğim için muhatap olduğum herkesi kendimden üstün görürüm. (John Millington Synge)

⇒ Bir öğretmen ebediyete hükmeden insandır. Tesirlerinin nerede biteceği asla bilinemez. (Henry Adams)

⇒ Heykeltıraş mermere ne ise; öğretmen de çocuğa odur. (Addison)

⇒ Talebelerine öğrenme arzusunu aşılamayan bir öğretmen, soğuk demiri döven demirci gibidir. (Horace Mann)

⇒ Yeryüzünde öğretmenlikten daha şerefli bir meslek tanımıyorum. (Diyojen)

* Sarıyer, Recaizade Ekrem İlköğretim Okulu

CEHALET ÇIKMAZI

Kendini talebesine adanmış, çıraklarını adım adım takip eden, hayatın her dönemecinde onları insanlığa yükseltme heyecanı ile dolup boşalan öğretmen ne mübarektir.

İnsanları ve milletleri esir alan nice hastalıklar vardır. Bu hastalıklar arasında, en çok Milli bünyemizi hırpalayan ve mevcudiyetimizi kemirip duran şifâ bilmez dert, cehâlettir. Bir şey bilmeme, bildiği şeyleri değerlendirmeme, Hak'dan ve hak düşüncesinden mahrum bulunma manasında cehâlet, hemen her devir için felâket olmuştur. Her millet gibi, bizim de perişaniyetimizi hazırlayan bu uğursuz menbâ kurutulmadan, kitleler aydınlığa kavuşturulup, nesiller Milli düşünce ve tarih şuuruna irşâd edilmeden ve bu milletin "ruh köküne" uymayan bütün menfi akımların önü alınmadan cemiyetimizi çepeçevre saran buhranlardan sıyrılmamız ve bir fâsit daire haline gelen hastalıklardan halâs olmamız kabil değildir.

Cehâlet sebebiyle değil miydi ki; dünyanın en verimli ovalarını, en bereketli obalarını ve yakuttan ırmaklarımızı değerlendiremeyerek, cennetlerden bir köşe, güzel vatanımızı vîranelere çevir-

dik. Her tarafı "bağ-ı irem" ülkemizin sînesindeki çeşit çeşit hazinelerden habersiz yaşayarak, toprağımızı değerlendiremedik ve madenlerimizi işletemedik. Bundan daha kötüsü de kendi kendimize bir iş yapamayacağımız kanaatine gömülerek ümit ve irâdemizi yitirdik. Ve milletimizi, içten içe kemirip duran cehâlet, en karanlık haliyle bugüne kadar süregeldi.

Milletçe tam kurtulma ümidinin belirlediği, fen ve teknik düşüncenin gelişmeye başladığı bu yeni devrede, insanımız değişik bir cehâlet girdabına kapıldı. Muasırlarımızın ilim ve teknolojisi karşısında, bir kısım dönen başlar, bulanık bakışlar, memleketi kurtarma düşüncesiyle, gönülleri inanç, dimağları ilim ve hikmetle, yurdun dört bir bucağını da sanat ve ticaretle mâmur edip yükselteceklerine; Milli düşünceyi çiğnemek, Milli seciyeyi aşındırmak ve bütün bütün fazilet ve ahlâktan sıyrılmak suretiyle "çağdaş uygarlık düzeyine" çıkacaklarını zannederek, Milli ruha en

amansız darbeler indirdiler. Bir bakıma bu ikinci cehâlet, ÷lkemiz ve insanımız için daha tahribkâr, daha tehlikeli oldu. Zira, birincisinin, ilim karşısında sönüp gitmesine mukâbil; bu ikincisi ilim ve medeniyet adına heryere girebiliyor, her mahfilde "hüsn-ü kabul" görüyor ve her yerde alkışlanabiliyordu. İlki, memleketi baştan başa bir vîrane haline getirerek, sadece baykuşları sevindirmişti. İkincisi ise milletin topyekün faziletlerini, ruh necâbetini, fedâkârlık hissini silip süpürdü ve kitleleri şaşkına çevirdi.

Geleceği hazırlamayı tekeffül etmiş müşşid ve terbiyeciler, bu her iki cehalete karşı da savaş ilan ederek, hatta bu yolda meşrû her vesileyi kullanarak, ÷lkemizi ve insanımızı aydınlığa çıkarma gayretinden bir an geri durmamalıdır. Bunun için de yuvadan okula, kahveden kışlaya, bütün vatan sathı mekteb haline getirilerek, umum yurtta bir kültür seferberliği ilânına zarûret hâsil olmuştur. Cehâlete, fikirsizliğe, taklitçiliğe, Milli kültür ve mefâhirden habersizliğe karşı umumî bir seferberlik ilan edilmeli ve peşin hükümlerle verilmiş kararlar kritiğe tâbî tutularak, ilimlere yeni bir bakış kazandırılmalıdır.

Hiç şüphe yok ki böyle bir durumda, bu mübarek vazifenin öncüleri de ancak, öğretmenler olacaktır. İnsanı, ruh-beden bütünlüğü içinde ele alan; onun kâinat içindeki yer ve münasebetini görüp gözeten; yaratılışın gâyesi istikametinde gönülleri şahlandıran, gayb ve şehâdeti bir vâhidin iki yüzü gibi görmeye ulaşmış talihli öğretmenler..!

Evet, insanın cismâniyetini inkâr eden ruhbanlık düşüncesi ve batı stili mistik anlayış, insanoğlu için ne kadar zararlı olmuşsa, onu sadece cismâniyet ve bedeniyle ele alan felsefî sistemler de o kadar, hatta daha fazla zararlı olmuşlardır. İnsanoğlunun müstesnâ bir yaratık olduğunu, kâinat içinde mühim bir yer işgal ettiğini ve yaratılışı iti-

barıyla bir kısım yüksek vazifelere, dolayısıyla da değişik makam ve derecelere namzet bulunduğunu sezmek, idrak etmemek mümkün mü..? İlimlerin her çeşidinden faydalanmaya istidâdı olan; eşyâ ve hâdiselere müdâhele kabiliyetiyle şereflendirilen; güzelliğın her çeşidini idrâk edip benimseme melekeleriyle donatılmış bulunan; lezzetlerin türlü türlüşünü seçip ayırmasını bilen; ruhu sonsuzluk sevdâsıyla sarhoş, gönlü "ebed ebed!" diye inleyen bir varlık, nasıl vazifesiz ve geleceksiz olabilir ki..? Onu, vazifesiz ve mes'uliyetsiz, dolayısıyla da upuzun mutlu bir gelecekten mahrum görmek, bu en şerefli varlığı diğer canlılar seviyesine indirerek, onun maddî-manevî istidat ve duygularını inkâr etmek ve ona yolların en buhranlısını gösterip dünyalarını karartmak demektir. Bilmem ki insanoğluna bundan daha büyük zulüm ve haksızlık tasavvur edilebilir mi..? Bize göre gerçek öğretmen ve müşşid, işte böyle her şey olma istidât ve melekeleriyle, dünyaya gönderilen insana, doğruyu öğreten, doğru düşündüren, onun gönlünü coşturup ruhunu kanatlandıran, yolunu kesen bütün karanlıkları ve kara delikleri bertaraf edip onu aydın menfezlere ulaştıran talihli insandır.

Vakti gelince, bu kutlu hakikat erinin elinde, taş-toprak, som-altın haline gelecek; değersiz gibi görünen şeyler kıymet kazanacak; en kararmış ruhlar şafak aydınlığına ulaşacak; boynu tasmalı nefsin âzad kabul etmez kulları ruhlarıyla bütünleşerek birer sultan kesilecektir.

Kendini irşad ve tebliğ adamış, çıraklarını adım adım takib eden; hayatın her dönemecinde onları, insanlığa yükseltme heyecanı ile dolup boşalan; ilimler adesesıyla onlara mutlak hakikatı gösterebilen; yer yer yıldırımlar gibi gerilen, sonra ruhunda yumuşatıp uslulaştırdığı ışık huzmeleriyle talebelerinin gönüllerini aydınlatan öğretmen ne mübarektir..!

ÖĞRETMEN UYUMLUDUR

Malik TÜREDİ*

Gelecek adına ümit vadeden bir öğretmen, diğer öğretmen ve idarecilerle ittifak ve birlik içinde olur, kendisi için olumsuz düşünen öğretmenleri idare etmek suretiyle hareket eder ve işlerini aksatmadan yürütmeye çalışır. Bunun için de hiç kimse ile münakaşa etmez. Zâten mesâî arkadaşları ile uyumsuz ve geçimsiz olan bir kimsenin başkasına faydalı olması düşünülemez. Evet, insanın sahip olduğu düşünce sistemine ters ve karşı olan bazı öğretmen ve idareciler bulunabilir. Bu noktada eğitim gönüllüsü ve hakperest olan bir öğretmene düşen görev, orta yolu koruyup, karşıt olan kimselerin aleyhinde bulunmamak; aksine bizzat yanlarına gidip görüşmek ve yanlış olarak anladıkları hususları onlara izah etmektir. Ayrıca her bir öğretmen nefsinin muhatap olarak kendine şöyle demelidir:

Hem sen, sana düşman olan nefsinle aynı evde oturuyorsun. Ve her hâlükârda ondan emin değilsin. Hiç bir zaman da olamazsın. Peki, senin beraberinde böylesine azılı ve hilebaz düşmanın varken; sen neden başkaları ile uğraşıyorsun. Sen insanların dedikodusunu yapmayı bırak da; yapmakla yükümlü olduğun aslı görevlerini yerine getirmeye çalış.

* Beykoz, Şahinkaya Endüstri Meslek Lisesi

Öğretmen Devrinin İdealizmini Yaşatır

- ⇒ İnsanoğlunu, beşikten alarak, mezara kadar götürüp teslim eden, dünyanın en büyük mesuliyetine sahip insan öğretmendir.
- ⇒ Öğretmeni, her devirde, o devrin ruh ve idealinin hüviyetine bürünmüş görüyoruz. Devirlerin idealizmini yaşatan öğretmendir.

Dünyanın
en büyük
mesuliyetine sahip
insanlar
öğretmenlerdir.

BİLİM ADAMINA SAYGIDA OSMANLI ÖRNEĞİ

Salih GÜLEN

Osmanlıların, bir devletin ulaşabileceği en yüksek zirvelere ulaşmasında, onların ilim adamlarına ve ilim öğretilere gösterdikleri saygının büyük bir rolü vardır. Konumuza örnek olması bakımından Fatih zamanından birkaç örnekle bu fikri misallendirelim:

Fatih'i şehzadelikten itibaren eğiten ilim adamlarından Molla Gürani, padişah olan, İstanbul'u fetheden hükümdara adıyla "Mehmet" diye hitap eder, herkesin karşısında el pençe divan durduğu bir padişaha adıyla seslenerek ilim öğretmenin sultanlıktan yüksek olduğunu gösterirdi. Sultan da kendisinin adıyla çağırılmasına ses çıkarmayarak ilme duyduğu saygıyı gösterirdi.

Akşemsettin gerek dinî ilimlerde gerekse hekimlikte uzman bir ilim adamıdır. Fatih'e İstanbul'un fethinin en kritik dönemlerinde manen destek olmuş ve sürekli zaferin yakın olduğuna genç sultanı inandırmıştır. Akşemsettin'in Fatih'in otağına her gelişinde sultanın ayağa kalktığı ve hocasının elini öptüğü anlatılır. Fetihten sonra da Akşemsettin herhangi bir makam veya ganimet almamış kasabası Göynük'e dönmüş ilim ile uğraşmaya devam etmiştir.

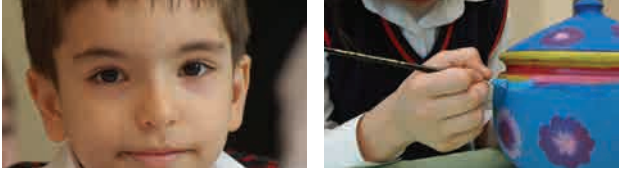
21 yaşında büyük muştunun sahibi olan Fatih, beyaz atı ile Bizans surlarından içeri girerken Bizanslılar ellerinde çiçeklerle onu kapıda karşılar. Genç hükümdarın yanında ak sakallı, ak kavuklu, heybetli görünüşü ile Akşemsettin bulunmaktadır. Bizanslılar Akşemsettin'i padişah sanarak çiçekleri ona uzatırlar. Akşemsettin ise padişahı gösterir. Kendisine yönelen Bizanslılara Fatih: "Çiçekleri o zata veriniz. Sultan benim, amma o benim hocamdır." der ve çiçeklerinin hocasına verilmesini sağlar.

Yine Fatih'in oğullarının sünnet töreninde ziyafete ilk gün ilim adamlarını, ikinci gün tasavvuf erbabını, üçüncü gün vezirleri, dördüncü gün halkı davet ettiği bilinir. İlime, ilim öğretilere ve ilim öğrenene gösterilen saygı ve sunulan imkânlar Osmanlıyı Osmanlı yapan en temel unsurlardandır ki bu saygının iyice zayıfladığı "beşik ulemalığı"nın çıktığı dönemde de koca bir devlet yıkılıp gitmiştir.

Kaynaklar:

* Akyüz, Prof. Dr. Yahya, Türk Eğitim Tarihi, Pegem Yayınları, Eylül, 2004

* İnalçık, Prof. Dr. Halil, Fatih devri Üzerinde Tetkikler ve Vesikalar, TTK Yayınları, Ankara, 1995

Öğretmen,
sırlarla dolu
bir şifâhane
olan okulun
kahraman
üstadıdır.

OKUL, DERSLER VE ÖĞRETMEN

Her ders yılına girerken, okulu ve öğretmeni düşünmeden edemeyiz. Nasıl düşünmeyiz ki, okul, hayatî bir laboratuvar; derslerimiz hayat iksiri; öğretmen ise, sırlarla dolu bu şifâhânenin kahraman üstadıdır.

Okul bir öğrenme yeridir. Orada hayat ve ötesine aid her şey öğrenilir. Aslında hayatın kendisi de bir okuldur. Ne var ki biz, hayatı da ancak okul sayesinde öğreniriz.

Okul, hayatî hâdiselerin üzerine irfan nurları göndererek onları aydınlatır, talebelerine çevrelerini kavrama imkânını hazırlar. Aynı zamanda gayet hızlı olarak eşya ve hâdiseleri keşfetme yolunu açar ve insanı düşünce bütünlüğüne; tefekkürde istikamete ve çokda, Tek'e götürür. Bu manada okul, mabet gibidir ve o mabetin azizleri de öğretmenlerdir.

İyi bir okul, fertte fazilet duygularını ortaya çıkaran, devam edenlere ruh yüceliği kazandıran melekler otağıdır. Talebelerine hoyratlık aşılıp onları ca-

navarlaştıran bina görünümlü bir kısım harâbeler ise, birer çıyan yuvasıdır ve insanımız, asırlardan beri ters işleyen bu çeşit irfan ocakları karşısında hep utançtan iki büklümdür.

Gerçek öğretmen, saf ve temiz tohumun ekicisi ve koruyucusudur. İyisiyle, sağlamıyla meşgul olmak onun vazifesi olduğu gibi, hayat ve hâdiseler karşısında ona yön vermek ve hedef göstermek de ona aittir.

Bin koldan akıp giden hayatın, kendine has hüviyeti kazandığı yer okul olduğu gibi, çocuğun gerçek şeklini aldığı ve benliğinin sırlarına erdiği yer de okuldur.

Okulun, hayatın sadece bir parçasında insanı alâkadar ettiği zannedilir; aslında o, kâinat okulundaki bütün dağınık şeyleri bir arada görme ve gösterme vazifesiyle, çıraklarına daimî okuma imkânını hazırlayan, susarken dahi konuşan bir yuvadır. Bir çırak hüviyetiyle okula kaydolun her talebe, bütün bir ömür boyu oradan aldığı dersi tekrar

eder durur. Oradan alınıp benliğe mâl edilen şeyler, birer tasavvur, birer hayal olabileceği gibi, birer hakikat, birer hüner de olabilir. Asıl mesele ise, elde edilen şeylerin fazilete giden yollarda, bir rehber ve kapalı kapıları açan sırlı bir anahtar olmasıdır.

Okulun vereceği en iyi ilim, dışdaki hâdiselerle içteki irfanın uç uca getirilmesinden ibarettir. Bu mektepte öğretmen ise, dışımızda yaşanan içimizde canlılık kazandıran mürşiddir. Şurası muhakkak ki, hiçbir zaman değişmeyen ve dur-

Talebelerine hoyratlık aşılıp onları canavarlaştıran bina görünümü harâbeler, birer çıyan yuvasıdır.

madan derslerini tekrar eden en büyük mürşid ve en doğru üstad hayattır. Ne var ki, doğru- dan doğruya ondan ders almasını bilmeyenler için araçlara ihtiyaç vardır ve bu güzide araçlar da, hayatla benlik arasında irtibat kuran ve hâdiselerin kapalı ifâdelerine tercüman olan öğretmenlerdir.

Havârî, Hazreti Mesih'in çarmıha gerilme tehdidine rağmen ders verdiğini görmeseydi, arslanların ağızına atılırken gülmesi lâzım geldiğini nereden öğrenecekti? İlk ve son yolun en büyük mürşidine bel bağlayanlar, onun kanlar içinde dahi gönüllere yumuşaklık dilemesini görmeselerdi, ateşte "esenlik" olduğunu nereden bileceklerdi...?

Rousseau'nun üstadı vicdan; Kant'inki vicdan ve aklın buluşup birleşmesi... Mevlâna ve Yunus okulunda ise üstad Hazreti Muhammed (sav)... Kur'an, bu ilâhî dersden nâğmeler ve söyleyişler; ama bütün sözleri kesen, çokta biri gösteren, sırlı söyleyişler...

Okul, bu ışığın odaklaşacağı mukaddes yuva. Öğretmen bu esrarengiz laboratuvarın büyüleyici üstadıdır. İki büküm belimizi sihirli elleriyle doğrultacak, ufkumuzu kaplayan karanlıkları temiz soluklarıyla giderecek mukaddes üstadı...

PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN (s.a.s)
ÖĞRETİCİLİĞİ

“Ben, Muallim (Öğretmen) olarak gönderildim.”

(H a d î s - i Ş e r î f)

(İbn Mace, Mukaddime, 17)

Rıfat YILMAZ*

Allah Teala, Efendimiz'in öğretmen oluşunu şu ayetle bildirir: “O, ümmîler arasından, kendilerinden olan bir elçi gönderdi. Bu elçi onlara Allah'ın âyetlerini okur, onları inançlarına ve davranışlarına bulaşmış kirlerden arındırır, onlara kitabı ve hikmeti öğretir. Halbuki daha önce belli ve kesin bir sapıklık içinde idiler.” (Cum'a, 62/2)

Efendimiz bir keresinde hücre-i saadetlerinden çıkmış mescide girmişlerdi. Mescidde iki halka görmüştü. Halkanın birinde Kur'an okuyup Allah'a dua ediyorlar, diğesinde ise birbirlerinden ilim adına bir şeyler öğrenip öğretiyorlardı. Bu manzarayı gören Efendimiz şöyle buyurdu: “Her iki halka da hayır üzerinedir. Allah, Kur'an okuyup Allah'a dua eden halkaya, arzu ettikleri hususları isterse verir, isterse vermez. Birbirlerine bir şeyler öğretip birbirlerinden ilim adına bir şeyler öğrenen halkaya gelince şunu demek isterim ki, ben Öğretmen olarak gönderildim.” Daha sonra Efendimiz bu ikinci halkanın yanına oturmuşlardır. (İbn Mace, Mukaddime, 17)

Allah Resûlü, başka bir hadiste de şöyle buyurur: Ben insanları meşakkate sokucu veya başkasının sürçmesini ve eza görmesini isteyen biri olarak gönderilmedim. Allah beni Öğretmen ve Müyessir (Öğretici ve kolaylık sağlayıcı) olarak göndermiştir. (Müslim, Talak, 10/81)

Muaviye b. Hakem de Efendimiz ile ilgili şu ifadelere yer verir: “Ben Allah Rasulü'nden ne önce ne de sonra ondan daha güzel öğretici bir insan görmedim.” (Müslim, Salat, 5/20)

Efendimiz (s.a.s.) başka bir hadislerinde şöyle buyurmuşlardır. Ya öğrenen ol, ya öğreten. Ya bunları dinleyen ol, ya da seven. Sakın beşincisi olma, yoksa helak olursun. (Heysemî, Mecma'uz-Zevâid, 1/122) Bu hadiste de ifade buyurulduğu üzere, insan ilim karşısında, Efendimiz'in (s.a.s) işaret buyurduğu dört tavırdan başkasını takınmamalıdır.

Evet, tarih ne kadar incelenirse incelensin tarihteki en büyük eğitimcinin Efendimiz (s.a.s) olduğu görülecektir. Doğulu ve batılı bütün mütefekkir, düşünür, alim ve feylesoflara bakılsın, O'nun terbiye sistemi gibi bir sistem asla bulunamayacaktır.

Öteden beri batı ilim âlemini meşgul eden birkaç büyük İslâm alimi vardır ki, her biri koca koca mücelletlere mevzu olmuşlardır. Bunlardan biri de, hukuk sahasındaki şöhretiyle İmam-ı Azam Ebu Hanife'dir. Bir büyük idrake göre, Solon ve Hammurabi ona ancak çirak olabilirler... Ebu Hanife ise bu baş döndürücü büyüklüğü ile, Allah Rasûlü'nün talebelerinden, deve çobanı İbn-i Mesud'un talebesinin talebesinin talebesidir. -Bu ifadelerle Ebu Hanife'nin küçük gösterildiği zannedilmesin. Bu sözler, üstadlar üstadının büyüklüğünü ifade sadedindedir- Evet, Hz. Muhammed (s.a.s)'in terbiye ve yetiştirmesi sayesinde ki hiçbir şey olmayan insanlardan her şey olan insanlar zuhur etmiştir. Ölüden diri çıkarılmış ve kömürden elmas elde edilmiştir.

* Selçuklu Anadolu İmam Hatip Lisesi

ÖĞRETMEN KIBİRLİ OLUR MU?

Muhammed Nur SARAÇ

*F*iyi bir öğrenim için, öğrenmeye niyet etme, alıcılardan açık olması ve uygun bir ortam şarttır. Bunların sürdürülebilirliği ise, kibrin olmamasına bağlıdır. Öğrencinin, anlayıp anlamadığını soru veya tavırlarıyla belirtebilmesi için yanlışından utanmaması gerekir. Bunu da ancak hocanın tevazuu sağlar. Elde olmadan yapılan hataya karşı fitrî davranıldığı takdirde, hata yapmaktan korkulmaması gerektiği, elde olmadan hata yapmanın utanılacak bir durum olmadığı muhataba gösterilmiş olur.

İstidatlar çeşit çeşit, bakış açıları da farklı farklı olduğu için, bir soruyu çözmenin veya bir işi yapmanın tek yolu yoktur. Eğer bir öğretmende kibrin beslediği tembellik ve umursamazlık gibi bazı menfi vasıflar varsa, öğretmen farkında olsun veya olmasın, kendi doğrusunu öğrenciye empoze etmeye çalışır. Öğrenci de istidadına uygun olmayan metodu, elinde olmaksızın reddeder. Kibirli bir öğretmen, hatayı kendisinde veya usûlünde aramaz ki, görebilsin. Öğrenciyi ahmak diye damgalamak kibrin bir neticesi olduğundan, yine bir şey öğretememiş olur.

Öğretmenin kabiliyetini geliştiren şeylerin başında, öğretmekle geçirdiği saatler vardır. Ama öğretmende kibir varsa, kendini yeterli görür ve böylelikle tecrübelelerinden yeni bir şey öğrenmez. Bir işte yeni iken hata ve kusur çok tabiidir. Tabii olmayan şey, kendini hatadan ve kusurdan uzak görüp, yaşadığından ders almamaktır. Kibir varsa, insan ne kusurunu görebilir, ne de kendini geliştirebilir.

Öğrenciyi öğrenmeye motive edecek şeylerin başında hocasına duyduğu saygı ve sevgi gelir. Kibir, küçümseme, öfke ve alaycılığın bulunduğu bir yerde sevgi ve saygının yeşermesi mümkün değildir. Öğretmen başlangıçta işin ustası olmasa da, tevazuun tabiliği ve sıcaklığıyla dersler çok daha verimli geçebilir.

Hiç bilmediği bir kıtayı keşfe çıkan öğrencinin adımları ürkek, bakışları buğuludur. Ona, adımlarını kendi hız ve istidadına uygun atacak bir rehber lâzımdır. Rehberde kibir yoksa, kendisi de o âlemde yeniymiş gibi bir uyum ve keşif hâlet-i ruhiyesiyle derdini anlatabilir. Eğer rehber kibirliyse, öğrencinin seviyesine inemez. Öğrencinin seviyesine, sadece anlatılan konu açısından değil, hayatın bütünlüğü gözetilerek inilmelidir. Aslında öğrenci ve öğretmen, tasavvur, tahayyül ve yaşama biçimiyle, bambaşka dünyaların insanlarıdır. Eğer öğretmen öğrencinin meselelerini küçümserse, onunla diyalog kurma şansını daha başlangıçta yitirmiş olur.

Öğrenci, öğretmenin konuya hâkim ve karizmatik olmasından hoşlansa bile, onun “Ben bu konuyu en iyi bilenim, neyin nasıl yapılacağına ben karar veririm.” mânâsına gelen hâllerini gördüğünde, öyle incinir ki, bir daha verimli bir ders ortamı oluşturması zorlaşır. Yüksek öğrenimdeki kalitesizliğin en önemli sebebi, hocaların kendilerini yenilememesidir. Bunun da kibirle yakın bir münasebeti vardır. Hocada kibir olmasa, hem kendini geliştirmeye çalışır, hem de öğrenciyi kendisine emanet edilmiş biri gibi görüp değer verir. Bunun neticesinde eğitimde verim yükselir.